

Spis filmów i scenariuszy katechez

1. **Czy warto uczyć się religii?** – katecheza wstępna: Wstęp s. 2
2. **Zrozumieć Biblię** – katecheza 10: Sens i pochodzenie świata s. 6
3. **Bezsilna nienawiść** – katecheza 13: Zazdrość, która zabija s. 15
4. **Zaufaj Mi** – katecheza 17: Zaufać Bogu s. 21
5. **Okrutny Bóg?** – katecheza 21: Daję wam ziemię przymierza s. 26
6. **Poświęcić życie** – katecheza 26: Poświęcić życie s. 31
7. **Czy dobro można narzucić?** – katecheza 45: Czy dobro można narzucić? s. 35
8. **Powołanie dla innych** – Podsumowanie katecheza 46 i 47: Odpowiedzieć na
potrzeby czasu (46); Zakochany w ubóstwie (47) s. 39
9. **Różaniec** – katecheza 52: Odnaleźć się w doświadczeniu Maryi s. 40
10. **Radujcie się** – katecheza 58: Radujcie się! Triduum Paschalne s. 46

KATECHEZA WSTĘPNA¹

DLACZEGO CHODZĘ NA RELIGIĘ?

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Czy warto uczyć się religii?”

Materiały i pomoce: karteczki do przeprowadzenia ankiety; kartki z wymaganiami i kryteriami ocen (katecheta znajdzie je na końcu poradnika – „Materiały do wydruku”); podręcznik.

Część wstępna katechezy

Film „Czy warto uczyć się religii?”. Katecheta przedstawia się. Może w dwóch, trzech zdaniach powiedzieć, dlaczego uczy religii (świadectwo osobiste). Potem zapowiada, że dzisiaj chciałby porozmawiać o tym, czy warto uczyć się religii. Następnie prezentuje film.

Na dobry początek obejrzymy krótki film. Składa się on z wypowiedzi uczniów i katechetów na temat, o którym wspomniałem: Co dają lekcje religii? Dlaczego uczyć się religii?

Część zasadnicza katechezy

Opracowanie zadania 1. i 2.

Po obejrzeniu filmu, katecheta rozmawia z uczniami.

Ciekaw jestem, co wy powiedzielibyście, występując w tym filmie. Czy ktoś chciałby wypowiedzieć się na zadane w filmie pytania?

Jakie jeszcze mogą być motywy chodzenia na katechezę? Na pewno spotkaliście się z różnymi...

Katecheta nie komentuje wypowiedzi uczniów.

KLUCZ DO ZADANIA 1. i 2.

Uczniowie mogą przychodzić na lekcję religii, gdyż:

- rodzice im każą,
- chcą dowiedzieć się czegoś interesującego,
- chcą lepiej rozumieć siebie jako ludzi wierzących,

¹ Scenariusze z wykorzystaniem filmów edukacyjnych zostały napisane w oparciu o książkę dla katechety: „Szukam was. Poradnik metodyczny do nauki religii dla klasy I gimnazjum”; seria „Odsłonić twarz Chrystusa” (Kraków, Wydawnictwo WAM, 2011).

- uważają pogłębianie wiary za swój obowiązek chrześcijański, uważają, że to zbliży ich do Boga, do Jezusa Chrystusa,
- chcą mieć na świadectwie stopień z religii, żeby móc przyjąć bierzmowanie i wziąć kiedyś ślub kościelny,
- chcą mieć na świadectwie stopień z religii, żeby podwyższyć sobie średnią ocen,
- chcą być z całą klasą na lekcji, a nie gdzieś poza nią, osobno,
- inne (uczniowie mogą podać własne, jeszcze nie wymienione powody i motywy).

Przeprowadzenie ankiety

Abyśmy wszyscy poznali się lepiej, przeprowadzę krótką anonimową ankietę.

Katecheta rozdaje karteczki i wyjaśnia zasady ankiety.

Proszę, abyście odpowiedzieli na pytania anonimowo, to znaczy bez umieszczania na kartce swojego imienia i nazwiska. Chcę, aby wasze odpowiedzi były absolutnie szczerze. Żeby to ułatwić, proszę, byście nikomu z klasy nie pokazywali swoich odpowiedzi ani nie dzielili się nimi. Jeśli ktoś chce podzielić się z innymi swoimi odpowiedziami, może to zrobić na przerwie, a nie teraz.

Będę zadawać pytania, a wy piszcie tylko numer pytania i odpowiedź. W pierwszym pytaniu wybierze tylko jedną odpowiedź A), B) lub C), wpisując literę. Na drugie pytanie odpowiecie: „tak”, „nie” lub „czasami”. Na trzecie i czwarte trzeba odpowiedzieć, podając przybliżony czas (termin). Zapiszcie numer pytania: 1 i wybiercie odpowiedź, wpisując tylko literę albo dwie wybrane odpowiedzi.

(1.) Czy chodzisz na religię dlatego, że:

A) rodzice ci każą (gdybyś nie musiał, to nie chodziłbyś)?

B) chcesz się dowiedzieć czegoś nowego, interesującego (bo lekcje religii mogą być ciekawe)?

C) chcesz lepiej zrozumieć swoją wiarę, poznać lepiej Jezusa Chrystusa?

Oczywiście można wybrać dwie odpowiedzi: B i C.

Zapiszcie numer pytania: 2. Zapiszcie jednym słowem wybraną odpowiedź:

(2.) Czy chodzisz w niedzielę na Mszę świętą?

Tak.

Nie.

Czasami.

Zapiszcie numer pytania: 3.

(3.) Kiedy ostatni raz przyjąłeś Komunię Świętą? Napisz, ile czasu temu.

Zapiszcie numer pytania: 4.

(4.) Kiedy ostatni raz spowiadałeś się? Napisz, ile czasu temu.

Katecheta zbiera karteczki i miesza je. Następnie przeprowadza szybkie liczenie odpowiedzi na pierwsze pytanie (pozostałe odpowiedzi są tylko do jego wiadomości) – wyznacza osoby, które zapisują na tablicy, ile razy padnie odpowiedź A, B czy C: katecheta odczytuje je kolejno z karteczek.

Następnie katecheta krótko komentuje wyniki ankiety. Podajemy przykładowy komentarz, odpowiedni do sytuacji, w której kilka osób dzieli postawę z odpowiedzi A i B.

Witam tych, którzy przyszli na katechezę z przekonania, i tych, którzy przyszli z ciekawości. Mam nadzieję, że się nawzajem na sobie nie zawiedzimy, choć pewnie doświadczenia będą różne. Witam także tych, którzy przyszli ze względu na rodziców. Mam prośbę, byście uszanowali potrzeby pozostałych uczniów, nie przeszkadzali nam w pracy i starali się wyciągnąć z tych lekcji jakąś korzyść dla siebie. Postaram się, by katechezy uczyły was stawiania pytań i szukania odpowiedzi. Poza ważniejszymi celami mam także i ten, by pomóc wam przygotować się do egzaminu końcowego za 3 lata. Jak? To zobaczycie w praktyce. Myślę, że dzięki różnorodności, o której świadczy przeprowadzona właśnie ankieta, nauczycie się także szacunku dla poglądów innych niż własne.

Modlitwa

Wszystkich teraz proszę o chwilę skupienia. Najlepiej usiądźcie wygodnie, ręce możecie położyć na ławce. Zamknijcie oczy. Odpowiedzcie sobie na jeszcze jedno pytanie, ale w myślach, nie okazując na zewnątrz, co myślicie.

Katecheta chwilę czeka na ciszę i skupienie.

Czy wierzę, że tu, wśród nas, w sposób zupełnie inny, niż jesteśmy sobie w stanie wyobrazić, jest obecny Bóg, Żywa Obecność, bardziej żywa niż nasza tu obecność, źródło naszego życia?

Po chwili ciszy katecheta wzywa młodzież do wspólnej modlitwy. Warto już na pierwszej lekcji wprowadzić zwyczaj zapalania świecy na czas modlitwy. Można także dopiero uczniów do tego przygotować, np. zapytać, czy ktoś może przynieść świecznik, który nadaje się do przenoszenia z klasy do klasy (w wielu szkołach lekcje religii odbywają się w różnych salach).

Jeśli wierzysz, że On tu jest – spróbuj w myślach powiedzieć Mu: Wierzę. Jeśli wątpisz, możesz prosić o uczciwość w poszukiwaniach – może chciałbyś uwierzyć... Jeśli nie wierzysz, zachowaj szacunek dla przekonań innych.

Wszyscy wstańcie. Także niewierzących proszę, by w czasie, gdy się modlimy, stali i zachowywali ciszę.

Uczniowie wstają i po chwili skupienia zapowiadamy modlitwę „Ojcze nasz”. Prosimy, by wszyscy zatrzymali się na chwilę osobistej refleksji po słowach: „Święć się imię Twoje, przyjdź Królestwo Twoje, bądź wola twoja jako w niebie, tak i na ziemi”.

Zwróćmy się do Tego, w którego Obecność wierzymy, a może pragniemy wierzyć. Powiedzmy Mu w myślach o swoich nadziejach i obawach związanych z nową szkołą.

Po chwili ciszy rozpoczynamy Modlitwę Pańską: „Ojcze nasz...”.

Podsumowanie

Po modlitwie zwracamy uwagę uczniów na tekst „Jeśli chcesz...” (podręcznik, s. 5).

Bogu zależy na każdym z nas. On w pewnym sensie „stawia na nas” i cierpliwie czeka. W podręczniku umieszczone są teksty, które mogą pomóc w podjęciu drogi do Niego. Są one przeznaczone dla wszystkich, ale ich tytuł „Jeśli chcesz...” ma nam uświadomić, że Bóg do niczego nas nie zmusza. Prawdziwa przyjaźń i miłość są wolnym wyborem, nie przymusem, a Bóg pragnie naszej wolnej odpowiedzi. Mówi do nas: Jeśli chcesz. Więc jeśli chcesz, przeczytaj i wykonaj. Chętnym radzę założyć osobisty zeszyt, tzw. zeszyt „Myśli”, w którym będą mogli zapisywać swoje „myśli do Boga i o Bogu”, np. modlitwy, refleksje, postanowienia. Tego zeszytu oczywiście nie będę sprawdzać, ani czytać, chyba że ktoś sam zechce zapoznać mnie z jego treścią.

Informacje organizacyjne

Katecheta informuje uczniów, co będzie potrzebne na katechezie: podręcznik, czasami Pismo Święte – najlepiej Starego i Nowego Testamentu, zeszyt. Warto, by uczniowie przygotowali kartki bloku rysunkowego w teczках biurowych (na prace plastyczne), do których będą mogli także zbierać przydatne wycinki gazet, ciekawe zdjęcia i wydruki z Internetu.

Uczniowie zapoznają się z podręcznikiem, by zobaczyć m.in., gdzie mogą szukać materiału na sprawdziany, gdy np. ktoś opuści lekcję. Katecheta przedstawia zasady oceniania: prace klasowe, prace na lekcji, prace domowe, prace dodatkowe (na ocenę celującą). Wymagania przedmiotowe i kryteria ocen rozdajemy uczniom do wklejenia w zeszyt, nie dyktujemy ich (zob. „Materiały do wydruku” na załączonej płycie). Ważne jest, by rodzice zapoznali się z wymaganiami i potwierdzili to podpisem. Można podać informacje o planowanych kołach zainteresowań (np. biblijne, liturgiczne lub zespół muzyczny).

Zapis w zeszycie

Temat: Dlaczego chodzę na religię?

Uczniowie wklejają wymagania i kryteria ocen (do podpisu przez rodziców).

KATECHEZA 10

SENS I POCHODZENIE ŚWIATA

Podsumowanie katechez 7-9

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Zrozumieć Biblię”**Materiały i pomoce:** podręcznik.**Część wstępna katechez**

Uwaga: katechezę przeprowadzamy na dwóch jednostkach lekcyjnych. Katecheta zapoznaje się z całością scenariusza i decyduje o rozłożeniu treści na dwie części.

Wprowadzamy do tematu lekcji i przygotowujemy do modlitwy dziękczynnej. Zanim rozpoczniemy tę katechezę modlitwą, przeczytajmy najpierw tekst, który znajduje się pod żartem rysunkowym na s. 28: „Powstały same z siebie?”. Chętny uczeń lub katecheta czyta tekst. Pozwalamy uczniom na swobodne wypowiedzi, ale nie oczekujemy ich: tekst nie wymaga komentarza.

Katecheta prosi uczniów o powstanie oraz o skupienie i rozpoczyna refleksję.

Modlitwa

Gdy jest nam trudno zaakceptować siebie, a Bóg wydaje się zbyt daleki, pomyślmy o Nim jako Tym, który stworzył nas i świat z miłości – i codziennie mówi do nas: dobrze, że jesteście. Wspólnie podziękujemy za dar stworzenia człowieka i świata.

Można zaśpiewać dwa razy refren, pierwszą zwrotkę i znowu dwa razy refren pieśni „Cały świat niech śpiewa”.

Refren: Cały świat niech śpiewa tę pieśń:

Panem naszym Bóg.

Niech cały świat weseli się w Bogu,
z radością niechaj służy i czcią.

Albowiem Pan Bóg jest naszym Stwórcą,
On w dłoniach swoich dźrzy nasz los.

Katecheta nawiązuje do początku lekcji zapowiada pracę nad zagadnieniem stworzenia świata i człowieka. Akcentuje także, że w czasie tej pracy będziemy przez dwie lekcje w praktyce stosować metody interpretacji Biblii poznane na wcześniejszych katechezach.

Powtarzamy najpierw z uczniami trzy zasady interpretacji tekstów biblijnych i zapisujemy je na tablicy.

1. Znajomość kontekstu zdaniowego i kulturowego;
2. Znajomość znaczenia słów w oryginale;
3. Zrozumienie środków stylistycznych oraz form i rodzajów biblijnych (gatunków literackich).

Film „Zrozumieć Biblię”. *Polecamy uczniom, by podczas oglądania filmu*

- A) zwrócili uwagę, jak te trzy zasady wyjaśnia autor filmu;
- B) powiedzieli, jakie błędy popełniają ludzie w interpretacji Biblii.

KLUCZ DO POLECENIA A)

Fragmety filmu dotyczące zasady 1. Trzeba poznać ludzi, którzy pisali Księgi Pisma Świętego i czasy w jakich żyli; zwyczaje i tradycje ich czasów. Czytanie Biblii bez znajomości kontekstu jest podobne do patrzenia na człowieka, który jest zawieszony w próżni: nie widać gdzie jest, co robi, o co mu chodzi.

Fragmety filmu dotyczące zasady 2. Biblia była pisana w języku hebrajskim i greckim; trzeba dobrze znać oryginały, żeby rozumieć, co ludzie chcieli przekazać.

Fragmety filmu dotyczące zasady 3. Gatunki literackie w Biblii: np. wiersz, pieśń, bajka, kronika, list. Znajomość znaczenia symbolicznego liczb, np. znaczenie liczby 7.

KLUCZ DO POLECENIA B)

Ludzie często odczytują zawarte w Biblii informacje dosłownie, np. stworzenie świata w siedem dni. Niejednokrotnie czytają Ją jak książkę historyczną albo dotyczącą nauk przyrodniczych, a nie jak przesłanie dla bliźnich, np. dwa opisy stworzenia człowieka: człowiek jest najważniejszym stworzeniem, wszystko zostało stworzone dla niego.

Po takiej analizie tekstu katecheta prosi, by uczniowie otworzyli podręczniki na s. 29 i przejrżeli teksty biblijne, które mieli za względu na ich rozmiar przeczytać w domu. Od razu dajemy pierwsze polecenie, żeby ukierunkować przeglądanie tekstów. Na zadanie należy przeznaczyć tyle czasu, by uczniowie, którzy nie przeczytali tekstów w domu, także zdążyli wykonać to polecenie.

Podzielcie każdy z tekstów na mniejsze części. Kierujcie się treścią, to znaczy zaznaczcie miejsca, w których autor biblijny przechodzi do kolejnej kwestii. Co zauważacie?

Katecheta prowadzi uczniów do spostrzeżenia o powtarzalnej, uporządkowanej budowie pierwszego fragmentu (kolejne dni stworzenia) i logicznej strukturze drugiego fragmentu (stworzenie ziemi i nieba, mężczyzny i kobiety).

Zauważyliście, że w podręczniku są dwa opowiadania o stworzeniu świata. Jakie dostrzegacie różnice między tymi tekstami?

Uczniowie wskazują różnice, np.: dłuższe – krótsze, dokładniejsze – skrótowe, obszerniej opisane stworzenie ziemi – obszerniej opisane stworzenie człowieka, różne sposoby stwarzania człowieka, różna kolejność stwarzania. Nie jest istotne uchwycenie wszystkich różnic, wystarczy 3-5 w zależności od tempa pracy zespołu klasowego. Katecheta notuje na tablicy uwagi sformułowane przez uczniów. Nie jest wskazane odsyłanie w tym momencie uczniów do zadania 1. (s. 30) w podręczniku – tabela zawiera odpowiedzi na postawione pytania, co zwalniałoby uczniów od myślenia.

Teraz katecheta poleca zapisanie tematu: „Sens i pochodzenie świata”.

Część zasadnicza katechezy

Opracowanie zadania 1.

Katecheta dzieli klasę na cztery grupy (można zastosować podział metodą: wiosna, lato, jesień, zima). Uczniowie, którzy są „wiosną” i „jesienią”, wypełniają pierwszą pionową część (kolumnę) tabeli, uczniowie, którzy są „latem” i „zimą” – drugą. Następnie prosi, by uczniowie przystąpili do wypełnienia tabeli z zadania 1. (podręcznik, s. 30). Radzi, by przygotowali odpowiedzi „na brudno”, zapowiadając, że po ich sprawdzeniu przepiszą tabelę do zeszytu. Można taką tabelę narysować na tablicy i potem ustalić wspólną wersję odpowiedzi. Po sprawdzeniu uczniowie przerysowują uzupełnioną tabelę do zeszytów.

KLUCZ DO ZADANIA 1. – pierwsza część: tabela

	Opis młodszy (pierwszy w kolejności w Księdze Rodzaju) - VI/V w. przed Chrystusem	Opis starszy (drugi w kolejności w Księdze Rodzaju) - IX w. przed Chrystusem
Źródło	Relacja kapłańska	Relacja jahwistyczna
Odnośniki	Rdz 1, 1-6. 8-11. 12b-14. 15b. 18b-20. 21b-24. 25b-29. 30b-31; 2, 2-3	Rdz 2, 4-5. 7-9. 15. 18-24

Liczba dni stwarzania świata	sześć	brak informacji, ale odnosi się wrażenie, że to jest jeden dzień.
Obecność wody u początków świata	Istnieje woda - „bezmiar wód”.	brak deszczu; jest woda wypływająca z ziemi.
Kolejność stworzenia świata i człowieka	1. niebo i ziemia, noc i dzień 2. oddzielenie wód, 3. ziemia i morze, rośliny, 4. ciała niebieskie (słońce i księżyc), 5. zwierzęta (wodne i ptaki), 6. inne zwierzęta, człowiek.	1. niebo i ziemia, 2. człowiek (mężczyzna), 3. rośliny (ogród Eden), 4. zwierzęta, 5. kobieta
Liczba pierwszych ludzi	dwoje - mężczyzna i kobieta	jeden - mężczyzna

Teraz wspólnie lub indywidualnie odczytujemy tekst z podręcznika „Zrozumieć Biblię – kontekst”. Katecheta sprawdza, czy uczniowie go zrozumieli. Może zapowiedzieć, że postawi teraz pytania, które często stawiają mu ludzie niewierzący albo wątpiący. Warto więc sobie odpowiedzieć na te pytania, żeby nie pogubić się w trakcie różnych dyskusji tylko z powodu tego, „że się nie uważało na religii”.

Dlaczego biblijne opowieści o stworzeniu świata zawierają podobieństwa do starożytnych mitów? Jakie to są podobieństwa? Czym się różnią o innych podań starożytnych na ten temat?

Uczniowie powinni zrozumieć, że biblijne opowiadania powstawały przez wiele wieków: były Bożą odpowiedzią na pytania o początek świata i człowieka, przekazywaną ustnie. Ci, którzy opowiadali o wielkim i wspaniałym Stwórcy świata, korzystali z wszelkich dostępnych środków, także ze znanych podań i mitów starożytnych innych narodów. Jednak biblijne relacje przekazują prawdziwe tajemnice wiary: jest jeden Bóg – w przeciwieństwie do pogańskiego Wschodu, gdzie często każde miasto miało swego boga. Ten jedyny Bóg jest Stwórcą wszystkiego. Ciała niebieskie, zwierzęta i rośliny nie mogą być bogami, bo są stworzeniami. W ten sposób Biblia sprzeciwiła się pogańskim bożkom np. astralnym w Mezopotamii, czy zwierzęcym w Egipcie.

Następnie chętny uczeń lub katecheta czyta tekst „Dwa opowiadania” i znowu katecheta prowadzi rozmowę.

Które z opowiadań biblijnych o stworzeniu świata i człowieka jest starsze?

Zostańmy jeszcze chwilę przy pierwszym, młodszym opowiadaniu o stworzeniu świata. Przyjrzyjcie się tekstowi pod kątem jego kompozycji, czyli budowy. Co charakterystycznego zauważacie?

Celem tego pytania jest zwrócenie uwagi na poetycką budowę relacji kapłańskiej: kolejne dni to kolejne strofy kunsztownie rozpoczynające się anaforą (wers lub zdanie rozpoczyna się takim samym wyrazem) – „A potem”, powtórzenia „I tak upłynął...” to refren, podniosły styl (patos) i intencja (cel) wypowiedzi podkreślają poetycki, hymniczny charakter tekstu.

Możemy zatem powiedzieć, że pierwsze opowiadanie o stworzeniu świata jest nie tylko religijnym, ale także artystycznym sposobem komunikowania pewnych prawd.

Ważne, by uczniowie dowiedzieli się, że jest to hymn, który był śpiewany w Świątyni na cześć Boga Stwórcy. Wyraża wiarę, że wszystko, co istnieje, pochodzi od Boga, a człowiek jest szczególnym stworzeniem, zwieńczeniem stworzeń. Tylko on jest na ziemi stworzony na obraz i podobieństwo Stwórcy. Dla niego Bóg przygotowywał świat. W tym opisie mowa jest też o dniu siódmym: było to wezwanie dla Izraelitów, aby siódmego dnia tygodnia oddawali cześć Bogu i sami odpoczęli.

A co Bóg stworzył najpierw według starszego opowiadania?

W starszym opowiadaniu ważność człowieka akcentuje to, że zostaje on stworzony jako pierwszy na świecie. Cały świat jest potem darem dla tego pierwszego, najważniejszego stworzenia.

Widzimy, że te same prawdy, każde opowiadanie biblijne przekazuje za pomocą innych środków literackich, nawet innej struktury opisów.

Wykorzystując pytania zawarte w zadaniu 1., katecheta pomaga uczniom dojść do wniosku, że w obu opowiadaniach przekazane jest przesłanie religijne, nie naukowe w sensie kosmologii jako „fizyki kosmosu” i teorii powstawania świata. Przypominamy wiadomości z katechezy 1. „Bardziej prawdziwy czy inny?”(podręcznik, s. 8 i 9). Mówiliśmy wówczas o różnych sposobach poznawania i opisywania świata: naukowym, religijnym, artystycznym. Odpowiadamy ustnie (zapis zadajemy do domu).

KLUCZ DO ZADANIA 1. – druga część: odpowiedzi na pytania

Redaktor, który połączył dwa różne opowiadania o stworzeniu świata, na pewno nie chciał przedstawiać historycznego i naukowego (przyrodniczego) punktu widzenia na temat stworzenia. Z naukowego (przyrodniczego) punktu widzenia opowiadania o stworzeniu świata nie są prawdziwe. Zawierają jednak ważne prawdy religijne.

Opracowanie zadania 2.

Kto z was już zorientował się, którą poznaną wcześniej zasadę interpretacji Biblii już zastosowaliśmy?

Chodzi o to, by uczniowie zauważyli, że to, co czym dotychczas była mowa to kontekst, głównie kulturowy, a także środki stylistyczne (podniosły ton hymnu o stworzeniu świata).

Jakie inne zasady poznaliśmy na poprzednich lekcjach?

Znajomość znaczenia słów.

Przeczytamy jeszcze o zasadach zastosowanych do interpretacji opowiadań o stworzeniu świata.

Chętni uczniowie lub katecheta czytają teksty „Zrozumieć Biblię – znaczenie słów” i „Zrozumieć Biblię” – środki stylistyczne”.

Zacznijmy od początku. Przeczytajcie po polsku i po hebrajsku pierwsze słowa Biblii.

Warto, by uczniowie spróbowali odczytać po hebrajsku pierwsze słowa Biblii (w podręczniku jest transkrypcja).

Spróbujmy pojąć, co znaczy biblijny „początek” świata. Pamiętacie początek tej lekcji? Co było przedtem? A co jeszcze wcześniej? Czy potraficie wskazać taki moment czy wydarzenie, że pytanie „co było wcześniej” jest niemożliwe, bo przedtem nic nie było? W języku polskim nie ma odpowiedniego słowa na taki inny, „najpierwszy z pierwszych” początek. W języku hebrajskim jest inne słowo na zwykły początek czegoś, co dzieje się w czasie, i inne słowo, właśnie *bereszit*, na początek, podstawę wszystkiego.

Także następnie słowo *bara*, czyli „stworzył” w języku polskim odnosi się również do człowieka, a w hebrajskim wyłącznie do dzieł Bożych. Na dzieła ludzkie jest inne słowo. Widzimy więc, jakie trudności mieli tłumacze, aby przekazać właściwy sens opowiadań o stworzeniu.

KLUCZ DO ZADANIA 2.

„Bereszit” po hebrajsku oznacza taki początek, przed którym nic nie było, początek, który jest podstawą tego, co istnieje. Nie ma on więc znaczenia czasowego.

W języku polskim takie słowo nie istnieje: mówiąc „początek”, mamy na myśli czasowe rozpoczęcie czegoś, przed czym mogło być coś innego.

Opracowanie zadania 3.

Zastanówmy się, jak wytłumaczyć ludziom, którzy w biblijnych opowiadaniach o stworzeniu świata chcą widzieć prawdę naukową, że ich nastawienie jest pozbawione sensu. Pomoże nam w tym ustne wykonanie zadania 3.

Katecheta słucha wypowiedzi uczniów: jeśli pokrywają się z intencją ćwiczenia, potwierdza poprawność odpowiedzi, jeśli nie (może to być dla uczniów za trudne), sam podaje wyjaśnienie.

Komentarze do trzech podanych w zadaniu 3. zdań są bezsensowne, ponieważ zdradzają dosłowne rozumienie zawartych w nich informacji, a to mija się z intencją autora, który posługuje się bądź związkiem frazeologicznym („być osłem”), bądź symbolem („dzień”), bądź obrazem poetyckim (ulepienie człowieka i tchnięcie w jego nozdrza “tchnienia życia”). Szukanie w tekstach biblijnych prawdy naukowej mija się z celem.

KLUCZ DO ZADANIA 3.

Komentarze do trzech podanych zdań są bezsensowne, ponieważ zdradzają dosłowne rozumienie tych informacji, a to mija się z intencją autora, który posługuje się bądź związkiem frazeologicznym („być osłem”), bądź symbolem („dzień”), bądź obrazem poetyckim (ulepienie człowieka i tchnięcie w jego nozdrza tchnienia życia”).

Opracowanie zadania dodatkowego

Tekst biblijny o stworzeniu świata oprócz tego, że przekazuje prawdy wiary oraz jest tekstem literackim, nosi znamiona czasu, w którym powstał. Według powszechnego w starożytności obrazu budowy wszechświata Ziemia jest płaską tarczą spoczywającą na słupach, opływana przez wody, pod nią znajduje się świat podziemny, a ponad nią rozpięte jest niebo.

Znajdźcie w tekście hymnu o stworzeniu świata cytaty świadczące o tym, że autor biblijny oparł się na tym starożytnym wyobrażeniu.

KLUCZ DO ZADANIA DODATKOWEGO

Np.: „ciemność była nad powierzchnią bezmiaru” lub „Bóg oddzielił wody pod sklepieniem od wód ponad sklepieniem”.

Dyskusja – „Jak sądzisz?”

W klasach, w których są uczniowie wykazujący się inicjatywą i pomysłowością, katecheta może zainicjować dyskusję, która jest jakby przedłużeniem kwestii podjętej w zadaniu dodatkowym.

Czy dzisiejsza opowieść o Bogu-Stwócy i Jego dziele byłaby podobna, czy inna niż kiedyś? Za pomocą jakich obrazów współczesny pisarz mógłby przekazać prawdę o stworzeniu świata i człowieka?

Odpowiedź na pierwsze pytanie w świetle zadania dodatkowego wydaje się oczywista. Najprawdopodobniej dzisiejsza opowieść różniłaby się od biblijnej. Obrazy, które podadzą uczniowie, zależą od ich kreatywności, zainteresowania fizyką kosmosu a także literaturą

fantastyczną (Wielki Wybuch, zderzenie wszechświatów, pulsacja itp.). Katecheta opiniuje, koncentrując się jedynie na tym, by propozycja była spójna z przekazem biblijnym i prawdami wiary, które z niego wynikają. Czyli uczniowie mogą wykorzystać znane hipotezy naukowe, ale muszą wziąć pod uwagę przekaz prawd wiary.

Opracowanie zadania 4.

Fragmety Księgi Rodzaju, które dziś interpretowaliśmy, stały się inspiracją dla wielu artystów. Jednym z nich był Stanisław Wyspiański – autor słynnego witrażu, który do dziś można oglądać w krakowskim kościele ojców franciszkanów. Temu dziełu sztuki poświęcone jest następne zadanie. Przeczytajcie z podręcznika (s. 29 – pod reprodukcją) opis witrażu Stanisława Wyspiańskiego z kościoła Franciszkanów w Krakowie. Który z podanych tytułów witrażu jest dla was lepszą wskazówką do jego interpretacji? Odpowiedź uzasadnijcie.

KLUCZ DO ZADANIA 4.

Uczeń ma do wyboru dwa tytuły: „Bóg Ojciec – stań się!” oraz „Bóg wyprowadza światy z chaosu”. Może wybrać zgodnie ze swoim zdaniem. Ważne jest uzasadnienie, w którym odwoła się do opisu witrażu i zinterpretuje go.

Katecheta czyta „Refleksję i modlitwę” z podręcznika, s. 30, a uczniowie powtarzają ostatnie wezwanie.

Modlitwa

Boże, dziękujemy Ci za świat i życie.

Poniżej dajemy propozycję modlitwy na kolejną katechezę (drugą jednostkę lekcyjną) na ten sam temat.

Refren: Radośnie Panu hymn śpiewajmy, Alleluja.

i dobroć Jego wysławiajmy, Alleluja.

1. Wychwalajcie ze mną dzieła Bożej mocy, Alleluja.

Wychwalajcie Pana nad wszystko na wieki, Alleluja.

2. Wychwalajcie Pana Aniołowie Pańscy, Alleluja.

Wychwalajcie Pana Zastępy Niebieskie. Alleluja.

3. Wychwalajcie Pana słońce i księżycu, Alleluja.

Wychwalajcie Pana wszystkie gwiazdy nieba, Alleluja.

4. Wychwalajcie Pana cztery pory roku, Alleluja.

Wychwalajcie Pana pogody i słoty, Alleluja.

5. Wychwalajcie Pana rzeki, oceany, Alleluja.

Wychwalajcie Pana pagórki i góry, Alleluja.

6. Wychwalajcie Pana rośliny, zwierzęta, Alleluja.

Niech wychwala Pana cały rodzaj ludzki. Alleluja.

7. Wychwalajcie Pana ludzie sprawiedliwi, Alleluja.

Wychwalajcie Pana pokorni i święci, Alleluja.

8. Wychwalajcie Pana kapłani Kościoła, Alleluja.

Niech cały lud Boży sławi Jego dobroć Alleluja.

9. Wychwalajcie Ojca wraz z Synem i Duchem, Alleluja.

Wychwalajcie Pana Stwórcę nieba, ziemi Alleluja.

10. Wychwalajcie Boga, który rządzi światem, Alleluja.

Wychwalajcie Boga nad wszystko na wieki Alleluja.

Zadanie domowe

Zadanie 1. – część druga, odpowiedź na pytania – po lekcji pierwszej.

Zadanie 4. – po lekcji drugiej

Zapis w zeszycie

Temat: Sens i pochodzenie świata.

Zadanie 1. – tabela

KATECHEZA 13

ZAZDROŚĆ, KTÓRA ZABIJA

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Bezilna nienawiść”

Materiały i pomoce: podręcznik; kartki z tekstem modlitwy: Psalm 51, 3-4; 11-12 („Materiały do wydruku”); Pismo Święte; regulamin lub statut szkoły.

Część wstępna katechezy

Katecheta wybiera ucznia i wręcza mu regulamin lub statut szkoły. Prosi, by uczeń odnalazł i odczytał fragment dotyczący bezpieczeństwa w szkole lub kar.

W regulaminie naszej szkoły zapisano konsekwencje, jakie poniesie uczeń dopuszczający się pewnych wykroczeń. Przecież zdarza się, że jesteśmy świadkami agresji: koledzy biją się, szantażują lub obrzucają wyzwiskami. Myślę, że na lekcjach wychowawczych rozmawialiście już o tym sporo. Wypiszmy kilka ludzkich uczuć, które prowadzą do takich zachowań.

Katecheta zapisuje na tablicy pomysły uczniów, np.: chęć dominacji, poczucie niższości, zemsta, zazdrość...

Czy słyszeliście o sytuacjach, w których z pozoru niewielka agresja doprowadziła do tragedii?

Katecheta słucha 3-4 przykładów. Jeśli uczniowie nie umieją podać przykładów, naprowadza ich. Chodzi o sytuacje, które zakończyły się śmiercią jakieś osoby.

Uczniowie wstają do modlitwy.

Modlitwa

Zwróćmy się teraz do Boga. Przepróśmy za zło, które ludzie wyrządzają sobie nawzajem. My też nie jesteśmy bez winy. Włączcie się myślą w słowa Psalmu (Ps 51, 3-4; 11-12).

Uczniowie mogą czytać wersety rządami na zmianę.

Zmiłuj się nade mną, Boże, w swojej łaskawości,
w ogromie swego miłosierdzia wymaż moją nieprawość!

Obmyj mnie zupełnie z mojej winy

i oczyść mnie z grzechu mego.

Odwróć oblicze swe od moich grzechów

i wymaż wszystkie moje przewinienia!

Stwórz, o Boże, we mnie serce czyste

i odnów w mojej piersi ducha niezwykniętego!

Psalm 51, 3-4; 11-12

Część zasadnicza katechezy

Biblijna opowieść o Kainie i Ablu jest w pewnym sensie historią o narodzinach agresji. Posłuchajmy tekstu Pisma Świętego. Słuchając, zastanawiajcie się, jak doszło do tragedii i czy można jej było uniknąć.

Katecheta czyta tekst Księgi Rodzaju 4, 1-16.

Opracowanie zadania 2.

Po wysłuchaniu tekstu uczniowie układają w porządku chronologicznym wydarzenia. Jest to standardowe ćwiczenie pomagające w przyswojeniu fabuły.

KLUCZ DO ZADANIA 2.

- Bóg przyjmuje ofiarę Abła.
- Kain chodzi z ponurą miną.
- Bóg upomina Kaina.
- Kain zabija brata.
- Kain nie przyznaje się do zbrodni.
- Kain staje się tułaczem i zbiegiem, boi się ludzi.
- Kain skarży się na zbyt dotkliwą karę.
- Bóg bierze w obronę Kaina.

Katecheta prowadzi teraz z uczniami rozmowę wyjaśniającą wątpliwości, które pojawiają się, gdy tekst rozumie się dosłownie.

Dosłowna interpretacja tego tekstu prowadzi do odkrycia w nim pewnych niejasności. Na przykład, jeśli uznajemy Kaina i Abła za synów Adama i Ewy, to przed kim miał uciekać Kain, skoro ziemia nie była jeszcze zaludniona?

Uczniowie przypominają sposoby interpretacji obrazów prehistorii biblijnej. To znaczy, wskazują, że tych fragmentów nie można rozumieć dosłownie. Np. kolejne dni stworzenia w opowiadaniu o stworzeniu świata nie są ani dniami, ani nawet epokami znanymi z geologii. Podobnie Kain i Abel to potomstwo Adama i Ewy w rozumieniu „kolejne pokolenie ludzi”.

Określenie „syn, córka Adama i Ewy” – znaczy w języku biblijnym tyle samo co „człowiek” (w przeciwieństwie do innych stworzeń).

Opracowanie zadania 4.

Katecheta powtarza pytanie, które zadał przed czytaniem fragmentu, i słucha odpowiedzi, korygując błędy, jeśli uczniowie źle odtwarzają przebieg zdarzeń.

Jak doszło do tragedii? Czy można jej było uniknąć? Czy w Biblii jest cytat, który wskazuje sposób uniknięcia tragedii?

Uczniowie wskazują cytat: „jeżeli zaś nie będziesz dobrze postępował, grzech leży u wrót i czyha na ciebie, a przecież ty masz nad nim panować”.

Jak rozumiecie te słowa?

Kain miał możliwość zatrzymania swych negatywnych myśli, jednak nie skorzystał z przestrogi Boga.

Co te słowa skierowane do Kaina mówią o wolności człowieka?

Katecheta prowadzi rozmowę tak, by uczniowie odkryli, że po grzechu pierwotnym człowiek jest nadal wolny i odpowiada za to, żeby nie dopuścić do grzechu.

KLUCZ DO ZADANIA 4.

Odpowiedzialność człowieka za to, by nie dopuścić się grzechu.

Pomimo grzechu pierwotnego człowiek jest nadal istotą wolną.

Dyskusja – „Jak sądzisz?”

Katecheta prosi, by uczniowie odpowiedzieli na pytanie „Jak sądzisz?”: Czy Bóg potępił Kaina? Prosimy, by uczniowie uzasadnili swoją odpowiedź cytatami z Biblii.

Być może uczniowie powiedzą, że Bóg potępił Kaina i podadzą cytat: „Bądź więc teraz przeklęty na tej roli, która rozwarła swą paszczę, aby wchłonąć krew brata twego, przelaną przez ciebie. Gdy rolę tę będziesz uprawiał, nie da ci już ona więcej plonu. Tulaczem i zbiegiem będziesz na ziemi!”. Wtedy katecheta wyjaśnia, że nie jest to potępienie, lecz skutek grzechu, kara. Sam Kain nie przyjmuje tego jako potępienie.

Jak Kain odpowiada Bogu?

„Zbyt wielka jest kara moja, abym mógł ją znieść. Skoro mnie teraz wypędzasz z tej roli i mam się ukrywać przed Tobą, i być tulaczem i zbiegiem na ziemi, każdy, kto mnie spotka, będzie mógł mnie zabić!”.

Kain więc mówi o swoim losie jako o karze i jeszcze wyraża pretensje do Boga, że kara jest zbyt straszna. Bóg bierze go w obronę: Kain otrzymuje znamię, po którym wszyscy mają go poznawać, bo nikomu nie wolno go zabić.

Opracowanie zadania 5.

Katecheta omawia teraz z uczniami obraz Boga, jaki wylania się z opowieści o Kainie i Abla i wprowadza czytanie przypowieści ewangelicznej.

Jaki jest Bóg, którego poznajemy w tej opowieści? Jak byście Go określili? Okrutny, sprawiedliwy czy miłosierny? A może jeszcze inaczej?

Gdy uczniowie się wypowiedzą, odczytujemy uroczyście przypowieść z Ewangelii według św. Mateusza 20, 1b-15. Najpierw jednak uczniowie odczytują polecenie z zadania 5. Po wysłuchaniu przypowieści wspólnie zastanawiamy się nad tym zadaniem.

KLUCZ DO ZADANIA 5.

Robotnicy najmowani w kolejnych etapach są podobni do Kaina – próbują pouczać Boga, jak ma postępować, szukają ludzkiej sprawiedliwości – są małoduszni i – jak byśmy dziś określili – roszczeniowi. Bóg jednak jest wielkoduszny i stosuje w obdarzaniu ludzi swymi darami kryterium miłości.

Podsumowanie**Opracowanie zadania 3.**

Wykonamy teraz zadanie 3. Porównamy dwie opowieści z Księgi rodzaju: o Ewie i Adamie oraz o Kainie i Abla. Szczególną uwagę zwrócimy na ostatnie dwie części tabeli: jaki jest stosunek Boga do człowieka i człowieka do Boga w tych opowieściach o grzechu pierwszych ludzi i ich potomstwa.

Uczniowie proponują wpisy do tabeli. Wszyscy wpisują poprawną, zaakceptowaną przez katechetę odpowiedź. Szczególnie wnikliwie katecheta komentuje tabelę w miejscach, które podejmują kwestie relacji Boga z człowiekiem, przeprowadzając heurystykę.

Przypomnijcie, jak Biblia wyjaśnia obecność zła w świecie.

Biblia – w opowiadaniu o Adamie i Ewie – mówi o grzechu pierwszych ludzi. Zło pojawiło się na świecie, gdy człowiek zerwał więź z Bogiem i sięgnął po „owoc poznania dobra i zła”, czym przekroczył swoje możliwości i już nie potrafił żyć w harmonii ze sobą i światem.

Jaka była konsekwencja grzechu pierwszych ludzi?

Konsekwencją jest oddalenie człowieka od Boga, niszczenie więzi między ludźmi i zagrożenie ze strony świata przyrody. Historia Kaina i Abla jest więc kolejną opowieścią o ludzkim grzechu i jego rozprzestrzenianiu się.

Czym się różni historia Kaina i Abla od opowiadania o Adamie i Ewie?

Jak Adam reaguje na pytanie Boga?

Jak odpowiada Kain?

O którym z nich można powiedzieć, że „zrobił rachunek sumienia”?

Jak Bóg odpowiada Adamowi, a jak Kainowi?

Adam przyznaje się do winy. Bóg mówi mu o konsekwencjach jego trudnej sytuacji w świecie spowodowanej grzechem i zapowiada zwycięstwo nad złem. Kain uparcie trwa w grzechu, dlatego Bóg go odrzuca, choć nie opuszcza.

KLUCZ DO ZADANIA 3.

	Adam i Ewa	Kain i Abel
Przyczyna grzechu	nieposłuszeństwo, brak zaufania, wiary	zazdrość
Reakcja człowieka po grzechu	ucieczka przed Bogiem, ukrywanie się	zatwardziałość, uparte nieprzyznawanie się do winy
Relacja między ludźmi po grzechu	zrzucanie winy na drugą osobę, wstyd przed sobą nawzajem	poczucie zagrożenia ze strony ludzi
skutki grzechu	opuszczenie raju, utrata daru nieśmiertelności	śmierć brata
stosunek Boga do grzesznika	zapowiedź pomocy (zbawienia), opieka	opieka
stosunek człowieka do Boga	tłumaczenie się	postawa roszczeniowa, pretensje

Film „Bezsilna nienawiść”. Przed końcową modlitwą wracamy do przykładów, które padły na początku katechezy.

Na początku lekcji zastanawialiśmy się, co może być przyczyną agresji młodych ludzi. Zapraszam was do obejrzenia filmu, w którym pada pytanie jakby o jeden krok dalej: co z taką agresją robić, jak postępować, żeby nie stać się jednym z trybików takiej niszczącej spirali przemocy. Może komuś z was ten film pomoże poradzić sobie w trudnej sytuacji.

Po prezentacji uczniowie mogą podzielić się swoimi wrażeniami albo opowiedzieć o swoich „dobrych sposobach” radzenia sobie z czyjąś „bezinteresowną nienawiścią”.

Modlitwa

Katecheta prosi uczniów o powstanie i ustala, którzy uczniowie przeczytają kolejno zdania modlitwy.

Przed modlitwą przekażmy sobie znak pokoju i zgody.

Uczniowie podają sobie ręce na znak pokoju (jak podczas Mszy Świętej). Potem kolejno czytają zdania modlitwy ze s. 37. Na koniec można zaśpiewać psalm 133 („Zobaczcie jak jest dobrze przebywać razem z braćmi”) lub przeczytać werset z podręcznika (Ps 133, 1).

Oto jak dobrze i jak miło,
gdy bracia mieszkają razem.

Psalm 133, 1

Zadanie domowe

Zadanie 1. Zadanie dodatkowe dla chętnych

KLUCZ DO ZADANIA 1.

„Główną intencją powstania rozdziałów od 4 do 11 Księgi Rodzaju jest ukazanie działania zła w świecie. Autor biblijny chce pokazać na kilku przykładach, że od chwili grzechu pierwszych rodziców zło poczęło się w ludziach plenić jak złośliwy nowotwór”.

KLUCZ DO ZADANIA DODATKOWEGO

„Bóg wejrzał na ofiarę Abła” – to zdanie malarz ilustruje poprzez ukazanie dymu wznoszącego się ku niebu.

Zapis w zeszycie

Temat: Zazdrość, która zabija.

Zadanie 3.: tabela.

KATECHEZA 17**ZAUFAM MI****SCENARIUSZ KATECHEZY****z wykorzystaniem filmu „Zaufać Bogu”**

Materiały i pomoce: Pismo Święte; podręcznik.

Część wstępna katechezy**Modlitwa**

Można rozpocząć katechezę powtórzeniem śpiewu z poprzedniej katechezy: „Podnieś mnie, Jezu, i prowadź do Ojca”.

***Film: „Zaufać Bogu”.** Prezentujemy film. Uczniowie po obejrzeniu filmu mogą najpierw podzielić się wrażeniami, których jednak katecheta nie komentuje.*

Zostawcie miejsce – jedną linijkę – na wpisanie tematu. Notatkę zacznijcie od wykonania zadania. Każdy wpisze swoją propozycję tytułu filmu. Jaki inny tytuł można nadać filmowi?

Po chwili katecheta prosi, by chętni uczniowie przeczytali swoje propozycje. Proponujemy, by ci, którzy nie mieli pomysłu na własny tytuł, wpisali ten spośród przedstawionych, który im się spodobał.

Jak sądzicie, komu trudniej zaufać: trenerowi z filmu czy Panu Bogu?

W zależności od zaangażowania uczniów i wycucia przez katechetę potrzeb klasy, można rozwinąć ten punkt, prosząc uczniów o uzasadnienie odpowiedzi. Można także poprzestać na samym wyborze (trenerowi/Panu Bogu) i, nawiązując do tego wyboru, przejść do pytań powtórkowych o Abrahamie.

Na poprzedniej katechezie poznaliśmy bliżej relacje między Bogiem i Abrahamem. Katecheta powtarza treści poprzedniej katechezy.

Dlaczego Abraham opuścił ziemię rodzinne?

Na czym polegała wielkość Abrahama?

W odpowiedziach uczniów akcentujemy posłuszeństwo i zaufanie Abrahama oraz rozwój jego wiary w ciągu całego życia od momentu wybrania – powołania poprzez czas prowadzenia go przez Boga, zawarcie przymierza.

Dzisiaj poznamy jeszcze jedno doświadczenie Abrahama i zastanowimy się jeszcze raz nad tym, na czym polega zaufanie do Boga.

Część zasadnicza katechezy

Opracowanie zadania 3.

Po głośnym przeczytaniu tekstu Pisma Świętego (Rdz 22, 1b-13) uczniowie najpierw wykonują zadanie 3. Zwracają uwagę na gesty przedstawione na obrazie „Ofiara Izaaka” (podręcznik, s. 46) oraz dobierają fragmenty Pisma Świętego opisujące te gesty

KLUCZ DO ZADANIA 3.

Abraham trzyma nóż gotowy do złożenia ofiary: „Abraham sięgnął po nóż, aby zabić swego syna”.

Anioł wstrzymuje rękę Abrahama i wskazuje ponad nim – prawdopodobnie na jagnię: „A wtedy Anioł Pański zawołał na niego z nieba i rzekł «Abrahamie, Abrahamie! [...] Nie podnoś ręki na chłopca i nie czyn mu nic złego! Teraz poznałem, że boisz się Boga, bo nie odmówiłeś Mi nawet twego jedynego syna»”.

Opracowanie zadania 1.

Następnie samodzielnie, parami lub w grupach uczniowie wykonują w zeszycie pierwszą część zadania 1. Wypisują argumenty za i przeciw podporządkowaniu się Bożej woli w sytuacji, w jakiej znalazł się Abraham. Warto w tym miejscu wytłumaczyć (nawet jeśli nie padnie ze strony uczniów takie pytanie) problem ofiary z ludzi.

Być może zaskoczył was fakt, iż Abraham pomyślał, jakoby Bóg pragnął, aby złożył w ofierze – a więc zabił – człowieka. W czasach Abrahama w kultach pogańskich bożków było praktykowane składanie ludzi w ofierze. Abraham, który wychował się w takich wierzeniach, dobrze znał te zwyczaje i były dla niego normalną rzeczą, chociaż my dzisiaj zdajemy sobie sprawę z ich barbarzyństwa. Fakt, że Bóg ostatecznie nie pozwala Abrahamowi zabić Izaaka, pokazuje jednak wyraźnie, że Bóg nie chce takiej ofiary. Autor natchniony tłumaczy w ten sposób, dlaczego plemiona izraelskie przestały składać ofiary z ludzi i składały ofiary ze zwierząt, odróżniając się w ten sposób całkowicie od plemion politeistycznych – wyznających wiarę w bóstwa pogańskie.

Po kilku minutach grupy lub wybrani uczniowie relacjonują wynik swojej pracy. Można na tablicy zapisać najczęściej podkreślane argumenty. Na koniec katecheta zadaje pytanie będące drugą częścią zadania 1.

Co skłoniło Abrahama do podjęcia takiej, a nie innej decyzji?

Podczas krótkiej rozmowy katecheta prowadzi uczniów do odkrycia prawdy, że Abraham całkowicie zawierzył i zaufał Bogu, będąc przekonanym, że On nie chce dla niego zła, a jedynie dobro, chociaż po ludzku wydawało się inaczej. I mimo że Abraham, ufając Bożej obietnicy, widział jej spełnienie w Izaaku, a śmierć ukochanego syna oznaczałaby jednocześnie pogrzebanie tych nadziei – ważniejsza była dla niego relacja z żywym Bogiem, a ta prowadziła go do podporządkowania się Jego woli nawet w tym trudnym momencie. Uczniowie powinni odkryć prawdę, że całkowite zawierzenie Bogu pociąga za sobą bezwarunkowe posłuszeństwo Jego woli oraz że prawdziwe zaufanie wymaga podjęcia pewnego ryzyka, a także, iż pójście za Bogiem oznacza wolność od jakichkolwiek ludzkich przywiązań – nic nie może być ważniejsze od Boga i jego woli.

Uczniowie sporządzają krótką odpowiedź na postawione wyżej pytanie i zapisują ją w zeszycie.

KLUCZ DO ZADANIA 1.

Przykładowe argumenty za podporządkowaniem się przez Abrahama woli Bożej:

Bóg od początku kieruje jego życiem; Izaak jest dzieckiem obietnicy Bożej i Bóg lepiej wie, co jest dobre dla niego i Abrahama;

Abraham bardziej ufa Bogu, niż samej obietnicy, która spełnia się na jego oczach;

Bóg jest nieskończenie dobry – nie wszystko, co jest dobre i słuszne w oczach Boga i Jego planach, jest dobre dla człowieka;

Przykładowe argumenty przeciw:

Izaak jest ukochanym synem, prawem ojca jest bronić go;

Izaak jest spełnieniem obietnicy Boga, obietnicy, której Abraham zaufał, opuszczając rodzinne strony.

Abraham jest posłuszny Bogu: zawierzył Mu całkowicie, gdy opuszczał ziemie rodzinne i tak samo teraz ufa Mu całkowicie, że Bóg prawdziwy wie, co jest dobre dla Abrahama i jego syna. Abraham bardziej ufa Bogu samemu niż spełniającej się na jego oczach obietnicy.

Opracowanie zadania 4.

Można dodatkowo zaktywizować uczniów i przygotować do dyskusji z „Jak sądzisz?” poprzez oryginalne opracowanie zadania 4. Niech na rozdanych im małych kartkach opisz trudną sytuację współczesnego chrześcijanina (może to być sytuacja z własnego doświadczenia ucznia) podobną do trudnego wyboru Abrahama. Kiedy wszyscy skończą pracę, głośno odczytują zdania zapisane na kartkach.

KLUCZ DO ZADANIA 4.

Odpowiedź zależy od inwencji uczniów. Katecheta może wesprzeć pracę uczniów pytaniami, np.: Czym dzisiaj ludzie ryzykują z powodu wierności Jezusowi Chrystusowi? Co mogą stracić? Co Bóg im obiecał? Jakie trudne przeżycia powodują wątpliwości w wierze?

Dyskusja – „Jak sądzisz?”

Warto poświęcić kilka minut na krótką dyskusję w oparciu o problem zawarty w podręczniku pod hasłem „Jak sądzisz?”.

Pewnie słyszeliście nieraz, że ważne jest dobre „ustawienie się” w życiu i aby to osiągnąć, należy nauczyć się „trzeźwego myślenia”, „zimnej kalkulacji” i „ślepego uporu” w dążeniu do celu. Zobaczyliśmy jednak, że Bóg proponuje nam zupełnie coś innego. Wzywa nas do czynienia rzeczy, które po ludzku wydają się bez sensu. Jak myślicie, czy jest dzisiaj możliwe takie zawierzenie Bogu, aby wszystko poświęcić dla Niego?

Katecheta zachęca uczniów, by wypowiedzieli swoje zdanie, uzasadniając je. Byłoby dobrze, aby padły przykłady całkowitego zawierzenia Bogu we współczesnym świecie. Uczniowie mogą także powoływać się na przykłady, które napisali w zadaniu 4.

Podsumowanie**Opracowanie zadania 2.**

W ostatniej części katechezy katecheta poleca przeczytanie fragmentu orędzia św. Jana Pawła II skierowanego do młodzieży oraz przygotowanie ustnej odpowiedzi na pytanie zawarte w zadaniu 2.

Do czego wezwał młodych święty Jan Paweł II?

Po kilku minutach katecheta słucha kilku wybranych odpowiedzi. Może też zadać dodatkowe pytanie, nawiązując do roli sakramentów.

W jaki sposób dziś możemy przyjąć Jezusa? Co miał na myśli papież, mówiąc te słowa?

KLUCZ DO ZADANIA 2.

Św. Jan Paweł II wzywa młodych ludzi do tego, by nie bali się pójść za Jezusem.

Na drugą część zadania uczniowie będą mogli odpowiedzieć podczas modlitwy.

Modlitwa

Uczniowie wstają, a katecheta wprowadza ich do refleksji i modlitwy.

Zastanów się chwilę przed Bogiem, czy masz odwagę całkowicie Mu zaufać. Czego się boisz?

Chwila ciszy, po której katecheta wzywa uczniów, by w myślach odpowiedzieli Bogu na pytanie, które postawił młodzieży papież.

„Pytam was – czy lepiej zgodzić się na życie pozbawione ideałów, na świat zbudowany wyłącznie na obraz i podobieństwo człowieka, czy ofiarnie szukać prawdy, dobra, sprawiedliwości, pracować dla świata, który będzie odbiciem piękna Bożego, nawet za cenę ciężkich prób, którym trzeba stawić czoło?”.

Po chwili ciszy katecheta lub chętny uczeń czyta modlitwę z podręcznika (s. 47).

Zadanie domowe

Zadanie 4. – tym razem w zeszycie: uczniowie mogą podać przykład, który wywarł na nich wrażenie na lekcji. Zadanie dodatkowe dla chętnych.

KLUCZ DO ZADANIA DODATKOWEGO

Uczeń ma opisać cierpienie, ból Abrahama-ojca widoczny na obrazie w ściągniętych rysach twarzy. Walkę wewnętrzną: uczucie żalu i przezwycięzenie go wiarą w sens ofiary dla Boga. Radość z ocalenia i przywrócenia mu niejako syna na nowo przez Boga ręką anioła.

Zapis w zeszycie

Temat: Zaufaj mi.

Zadanie 1. – argumenty za i przeciw podporządkowaniu się woli Bożej w sytuacji, w jakiej znalazł się Abraham, oraz odpowiedź na pytanie, co skłoniło Abrahama do podjęcia takiej, a nie innej decyzji.

KATECHEZA 21

DAJĘ WAM ZIEMIĘ PRZYMIERZA

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Okrutny Bóg”

Materiały i pomoce: zdjęcia mozaik chrześcijańskich (np. mozaika w apsydzie kościoła Santa Pudenziana w Rzymie, starożytna mozaika w kościele Rozmnożenia Chleba, słynna mozaika Jezusa Chrystusa w Hagia Sofia w Istanbule w Turcji, antyczne mozaiki z Ravy, mozaika św. Wacław, św. Jadwiga Królowa i św. Włodzimierz w kaplicy Redemptoris Mater na Watykanie); zdjęcia tych samych mozaik pocięte na kawałki; podręcznik.

Część wstępna katechezy

Modlitwa

Czy dzisiaj od rana pomyślałeś o Bogu?

On chce cię wyzwolić od grzechu i zła. Mówi do ciebie: „Ja jestem twój Bóg, który cię wywiódł z domu niewoli”.

Katecheta może nauczyć śpiewać piosenkę: „Jezus Chrystus moim Panem jest” (nagrania są w Internecie).

Jezus Chrystus moim Panem jest. Alleluja!

On kocha mnie, On kocha mnie. Alleluja!

Katecheta powtarza z uczniami wiadomości o Mojżeszu. Następnie krótko przedstawia postać Jozuego.

Jozue urodził się w Egipcie. W okresie wędrówki przez pustynię stał się prawą ręką Mojżesza. Był wybitnym doradcą wojskowym i został wybrany do prowadzenia armii. Towarzyszył Mojżeszowi, kiedy Bóg nadawał na Synaju Prawo ludowi izraelskiemu. Był jednym z dwunastu wywiadowców wysłanych przez Mojżesza na rozpoznanie do Kanaanu. Tyko on i Kaleb okazali odwagę i wiarę, że Izraelici podbiją te ziemie z pomocą Bożą. I ze wszystkich Izraelitów urodzonych w Egipcie tylko oni dożyli czasów wejścia do Ziemi Obiecanej.

Dzisiaj zastanowimy się, co mówi nam Pismo Święte w opisach zajmowania Ziemi Obiecanej.

Część zasadnicza katechezy

Opracowanie zadania 1.

Wybrany uczeń czyta tekst „Ziemia jest darem”. Katecheta prowadzi rozmowę.

Jaki obraz Boga wyłania się z opisu zdobywania Jerycha i Ziemi Obiecanej? Które zdanie Pisma Świętego jest szczególnie bulwersujące, to znaczy takie, które porusza, a nawet wzburza czytelnika?

KLUCZ DO ZADANIA 1.

Opis zdobywania Ziemi Obiecanej zawiera okrucieństwa. Ziemia ta była zdobywana na polecenie i z pomocą Boga, więc można wyciągnąć wniosek, że Bóg jest okrutny. Gdy chce osiągnąć jakiś cel, nie tylko pozwala, ale wręcz nakazuje bezlitosne zabijanie i niszczenie.

Uczniowie zamykają podręczniki. Katecheta wprowadza czytanie słowa Bożego.

Jak rozumiecie tytuł tekstu „Ziemia jest darem”? Przeczytamy jeszcze jeden fragment Księgi Jozuego i dopiero odpowiedzcie na to pytanie.

Czytamy uroczyste drugi tekst Pisma Świętego (Joz 24, 2a. 13-14. 16a. 24b-26a): wszyscy wstają. Katecheta prowadzi dialog przed czytaniem słowa Bożego i czyta z podręcznika tekst z Księgi Jozuego z drugiej ramki na s. 54. Chodzi o to, by uczniowie zwrócili uwagę na istotę tytułu „Ziemia jest darem”: Ziemia Obiecana jest darem od Boga. Katecheta podkreśla, że wszystkie wydarzenia opisane w Księdze Jozuego są podporządkowane tej prawdzie.

Następnie katecheta stawia uczniom pytanie, które jest zawarte na początku tekstu „Okrutny Bóg”. Jednak nie odsyłamy uczniów do podręcznika. Uczniowie odpowiadają na to pytanie na podstawie swojej wiedzy albo intuicji.

Czy można mówić o dobroci i miłości Boga, skoro w Starym Testamencie, np. właśnie w Księdze Jozuego, Bóg nakazał zabijać wrogów i niszczyć ich miasta, np. Jerycho?

Katecheta nie komentuje wypowiedzi uczniów.

Film „Okrutny Bóg?”. *Odtwarzamy film i wracamy do pytania o okrucieństwo Boga.*

Jak problem „okrucieństwa Boga” w biblijnych opisach wyjaśnia tato Jacka?

Konkluzja rozmowy: Bóg nie traktuje człowieka jak mechanizm, który On nastawia, a „urządzenie” działa, jak On chce. Nie jest też dyktatorem, zmuszającym lud, by był „dobry”. Wychowuje naród wybrany powoli i cierpliwie, pomimo różnych jego błędów i grzechów, pomimo zwyczajów, które nam mogą wydawać się okrutne.

Katecheta zadaje zadanie 2 do domu pisemnie i przechodzi do zadania 3.

Opracowanie zadania 3.

Katecheta rozdaje w klasie wydruki mozaik i kawałki pociętej mozaiki. Uczniowie próbują je złożyć. Opowiada, jak w starożytności wykonywano mozaiki.

Warto wiedzieć, że początkowo cementem łączono otoczaki, czyli naturalne kamienie, potem także odpadki marmurów i kamieni z budowli; następnie mozaiki układano ze specjalnie przygotowanych elementów: regularnych płytek, kostek z marmuru i innych kamieni także pólslachetnych albo szkła. Używano nawet bardzo małych kostek o krawędzi 1 mm. Bywały mozaiki składające się z 1,5 mln elementów.

Potem uczniowie zastanawiają się, czy na podstawie jednego fragmentu mozaiki (np. kilku kamyków) można wyobrazić sobie całość. W podsumowaniu cytujemy opis mozaiki:

„Kolorowych kamieni, szkiełek, skorupiek składających się na mozaikę, jest tak wiele, że nie sposób ich policzyć, nie mówiąc już o opisie. Każdy element jest inny, ale pasujący do całości. Wyjęcie choćby jednego psułoby obraz” (K. Wojciechowska, „Chrześcijańska mozaika, cz. 1; pinezka.pl/pryzmat-archiwum/487-chrzescijanska-mozaika-cz1, dostęp: 23.02.2011).

Teraz katecheta bierze do ręki Pismo Święte i wyciąga wnioski.

Biblia powstawała przez wiele wieków i składa się z wielu, wielu tekstów przekazywanych najpierw ustnie, a potem pod natchnieniem Ducha Świętego spisanych i wielokrotnie redagowanych. Można zatem przyrównać Biblię do barwnej mozaiki. Uświadomienie sobie tego pomaga lepiej rozumieć Pismo Święte: jako całość przedstawia obraz historii zbawienia od początku aż do pełni czasów. Gdy natomiast skupimy się na jednym szczególe, nie zrozumiemy go, jeśli nie będziemy pamiętać, jaką prawdę przedstawia cała Księga.

Jedna osoba głośno czyta tekst „Mozaika”. Katecheta prosi, by uczniowie znaleźli i przepisali do zeszytu cytaty, który mówi, jaki charakter ma Księga Jozuego i co ma uświadomić czytelnikowi. Chodzi o cytaty: „Relacja ta ma charakter religijny. Uświadamia czytelnikowi, że bohater, jakim był dla ludu wybranego Jozue, jest narzędziem Boga, oraz ukazuje moc Boga przymierza. Księga Jozuego stanowi zachętę do wyznawania wiary i współdziałania z Bogiem”.

Następnie uczniowie wykonują zadanie 3.: na podstawie wszystkich treści poznanych na tej katechezie piszą w parach dialog. Katecheta może kartki z dialogami zebrać i sprawdzić, a najciekawsze dać do przeczytania na następnej lekcji. Można także zaproponować przeczytanie dialogów od razu na lekcji.

KLUCZ DO ZADANIA 3.

Obraz Boga, jaki ma osoba, która czyta Księgę Jozuego jako podręcznik historii: Opiekun jednego narodu, wymagający, ale skuteczny, okrutny wobec innych – albo nierealny.

Obraz Boga, jaki ma osoba, która czyta Księgę Jozuego jako tekst religijny: Opiekun narodu wybranego, który cierpliwie i skutecznie realizuje plan zbawienia ludzi, działa wśród ludzi takich, jakimi są, powoli ich wychowując.

Podsumowanie**Dyskusja – „Jak sądzisz?”**

Niektórzy uważają, że Bóg jest okrutny, inni, że jest surowym Sędzią albo obojętnym Stwórcą. My mówimy, że Bóg jest Miłością, opiekuje się ludźmi i nie zostawia nas samych w nieszczęściu. Z czego może wynikać fałszywy obraz Boga: z błędnego rozumienia Pisma Świętego czy z niedostatku miłości zaznanej w życiu?

Uczniowie będą odpowiadać zgodnie ze swoimi doświadczeniami lub wyobrażeniami. Katecheta nie ocenia odpowiedzi (słuszna, niesłuszna), ale może podsumować, że i doświadczenie miłości jest bardzo ważne – szczególnie w dzieciństwie – i zagłębianie się z znaczenie tego, co Bóg przekazuje nam w Piśmie Świętym – szczególnie, gdy człowiek zaczyna dojrzewać.

Modlitwa

Katecheta czyta tekst „Refleksji i modlitwy” ze s. 55. Uczniowie mogą wspólnie zaśpiewać „Jezus Chrystus Panem moim jest...”.

Zadanie domowe

Zadanie 2. – krótka pisemna odpowiedź na pytania.

KLUCZ DO ZADANIA 2.

- a. Księga Jozuego powstała co najmniej dwa wieki po zajęciu Ziemi Obiecanej przez lud wybrany. Izraelczycy przebywali wtedy w niewoli babilońskiej i przeżywali kryzys.
- b. Izraelici, czytając Księgę Jozuego, odkrywali, że znaleźli się w niewoli nie przez przypadek, ale z powodu niewierności Bogu. Jednocześnie Bóg dawał nadzieję swojemu ludowi. Księga mówiła o tym, że to Bóg, jako niezwykły Wódz, wprowadził naród wybrany do Ziemi Obiecanej.
- c. Dzisiaj Bóg przekazuje nam, że prowadzi nas do naszej ziemi obiecanej, czyli do życia w łasce Chrystusa, a potem do życia wiecznego. W tej życiowej drodze Wodzem jest Bóg. Kłątwa rzucona na ludy Kanaanu, które były symbolem bałwochwalstwa, oznacza kłątwe

rzuconą na nasze grzechy. Mając takiego Wodza, jak Bóg, zwyciężymy z grzechem i ciemnymi siłami.

Katecheta proponuje, by tym razem do wykonania zadania dodatkowego zgłosili się uczniowie, którzy zobowiążą się wykonać je na następną katechezę.

Zapis w zeszycie

Temat: Daję wam ziemię przymierza.

Cytat z tekstu „Mozaika”.

KATECHEZA 26

POŚWIĘCIĆ ŻYCIE

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Poświęcić życie”

Materiały i pomoce: podręcznik.

Część wstępna katechezy

Modlitwa

Uczniowie wstają. Katecheta prosi, by zastanowili się nad pytaniami, które zada. Po każdym pytaniu zostawia chwilę ciszy.

Czy pamiętasz sytuacje, w których ktoś poświęcił się w jakiś sposób dla ciebie? Kto to był? Powiedz o nim Bogu.

A czy ty poświęciłeś się kiedyś dla kogoś? Dlaczego? Powiedz o tym Bogu.

Pomódlmy się za tych, którzy poświęcają się dla nas i za to, by nasze poświęcenie było mądre i służyło innym. „Ojcze nasz...”

Opracowanie zadania 1.

Katechezę rozpoczyna rozmowa w oparciu o zdjęcia znajdujące się w podręczniku (s. 64). Katecheta zachęca uczniów, by przyjrzeni się im oraz zapoznali z umieszczonymi od nimi lub przy nich podpisami. Może od razu powiedzieć, że zdjęcia można zatytułować „Różnie można się poświęcać”. Następnie pisze na tablicy trzy hasła zgodnie z propozycją zawartą w zad. 1.: wolny wybór, fanatyzm, brak umiaru i prosi uczniów, by do tych haseł przyporządkowali odpowiednie zdjęcie. Wysłuchuje odpowiedzi uczniów, a następnie proponuje, by podali inne przykłady podobnych poświęceń i wyrazili swoją opinię na ich temat.

KLUCZ DO ZADANIA 1.

wolny wybór – zdjęcie 3, fanatyzm – zdjęcie 1, brak umiaru – zdjęcie 2.

Odpowiedź na drugie pytanie według pomysłów i opinii uczniów.

Podsumowując, katecheta wprowadza jednocześnie w temat katechezy.

Dzisiaj zatrzymamy się właśnie nad poświęceniem siebie – własnego czasu, zdrowia, a nawet życia dla wyznawanej prawdy, dla wierności własnym ideałom. Poznamy starotestamentowych męczenników – braci Machabeuszy, którzy oddali życie, nie chcąc

sprzeniewierzyć się Prawu Mojżeszowemu. Działo się to w II w. przed Chrystusem, kiedy po podbojach Aleksandra Macedońskiego Izraelici znajdowali się pod panowaniem greckim. Król Antioch IV prowadził wtedy ostrą walkę z religią żydowską. Nie wszyscy jednak chcieli oddawać cześć bożkom i spełniać rozkazy króla. Kapłan Matatiasz i jego trzech synowie, Machabeusze, zorganizowali powstanie. Udało im się wyzwolić Jerozolimę i oczyścić świątynię z kultu pogańskiego. Były jednak ofiary. Ci, którzy pozostali wierni Bogu i Prawu Mojżeszowemu, nie chcąc podporządkować się Antiochowi – ponieśli śmierć męczeńską. Do nich należy siedmiu braci – zwanych Machabejskimi. Ich śmierć opisują Księgi Machabejskie.

Część zasadnicza katechezy

Opracowanie zadania 2.

Na tym etapie katechezy sam katecheta czyta głośno fragment Pisma Świętego (podręcznik, s. 64), a następnie prosi uczniów, aby pisemnie w zeszycie wykonali pierwszą część zadania 2., to znaczy wypisali przekonania siedmiu braci Machabejskich.

KLUCZ DO ZADANIA 1. – pierwsza część

Przekonania siedmiu braci Machabejskich:

- wyjątkowe przywiązanie do ojczystych praw,
- wiara w życie wieczne jako nagrodę za wierność Bogu,
- przekonanie o Bożej mocy, która ukarze występujących przeciwko narodowi wybranemu,
- pewność, że obecne cierpienie jest konsekwencją wcześniejszej niewierności Izraelitów i że ono wyjedna Boże miłosierdzie dla narodu.

Być może uczniowie napiszą raczej, że to cierpienie jest karą za wcześniejszą niewierność. Warto wtedy zwrócić uwagę, że lepiej tu mówić nie o karze, lecz o konsekwencjach. Niewierność Izraelitów osłabiała bowiem ich monoteizm, czyli wiarę w jednego Boga, która właśnie odróżniała ich od sąsiadów. Nie dochowując wierności Bogu, stali się bardziej podatni na wpływy z zewnątrz i przez to z łatwością można było ich podbić.

Gdy wszyscy ukończą pracę, katecheta słucha dwóch, trzech odpowiedzi uczniów. Następnie pyta o wpływ, jaki miały wymienione wyżej przekonania na postawę braci Machabejskich w obliczu śmierci.

KLUCZ DO ZADANIA 2. – druga część

Te przekonania dodawały im odwagi i motywacji, dając nadzieję na nagrodę.

Opracowanie zadania 3.

Katecheta prosi uczniów, aby przyjrzeni się postawie króla i siedmiu braci pod kątem ich przeżyć i spróbowali określić: kto z nich jest naprawdę zwycięzcą, a kto został pokonany? Kto pozostał wolny, a kto zniewolony? W ten sposób prowadzi uczniów do odkrycia istotnej prawdy.

KLUCZ DO ZADANIA 3.

Mimo pozornego zwycięstwa król Antioch zostaje pokonany. Bracia umierają spokojnie, przekonani o słuszności swojej postawy, pełni nadziei na spotkanie z Bogiem. Król natomiast pozostaje w złości po nieudanej próbie podporządkowania sobie Machabejczyków. Bracia pozostają wolni do końca – i w tym sensie zwycięscy. Król jest zniewolony własnymi emocjami: pozostaje niezadowolony i pełen złości z powodu bezsilności, nie mogąc podporządkować sobie braci.

Opracowanie zadania 4.

Film „Poświęcić życie”. Katecheta wprowadza uczniów do obejrzenia filmu.

Obejrzymy film, którego bohaterami mogłaby być większość z was. I pewnie znajecie osoby podobne do pani Ani z filmu.

Po prezentacji filmu katecheta rozmawia z uczniami, stawiając pytania.

Czy bohaterka filmu, Magda, wydaje się wam egoistką, czy osobą, która potrafi poświęcić się dla kogoś innego?

Jak sądzicie, czy trudniej jest zostać bohaterem, kiedy naraża się życie i ginie za wiarę albo za drugiego człowieka, czy też trudniej na co dzień być dobrym dla innych i codziennie coś dla nich poświęcać?

Katecheta słucha wypowiedzi uczniów, a potem poleca wybranemu uczniowi przeczytanie tekstu „Cierpienie w cierpliwościach” („Podręcznik ucznia”, s. 64-65).

Na podstawie tego tekstu prowadzimy rozmowę.

Co to znaczy męczeństwo dnia codziennego? Na czym ono polega?

KLUCZ DO ZADANIA 4.

Męczeństwem dnia codziennego są cierpienia związane z napiętymi nerwami i lękiem przed obowiązkami, codziennymi niedogodnościami dnia, trudnymi sprawami do załatwienia. Męczeństwem jest przeżywanie sytuacji, w której ci, których kochamy, nie kochają się nawzajem, albo ktoś, na kim chcielibyśmy się oprzeć, okazuje się słabszy od nas. Czasem trudno znieść jest codzienne obowiązki i rezygnację z tego, co bardzo chcielibyśmy posiadać.

Uczniowie być może zwrócą uwagę na wyrzeczenia związane z podejmowaniem ciągłego trudu, aby wypełniać Boże prawa i postępować zgodnie z sumieniem. Warto rozmowę krótko podsumować.

Męczeństwem młodego człowieka może być wierność sobie – swoim przekonaniom, mimo odmiennego zdania kolegów i koleżanek, przeciwstawienie się grupie nawet za cenę odrzucenia.

Podsumowanie

Dyskusja – „Jak sądzisz?”

Na zakończenie proponujemy poświęcić kilka minut na dyskusję nad problemem zawartym pod hasłem: „Jak sądzisz?”. Katecheta pyta uczniów, czy istnieją, ich zdaniem, wartości, z których nie powinno się rezygnować, i czy warto cierpieć w imię swoich przekonań oraz czy chrześcijanin może korzystać z prawa ketmanu, które zezwala wyznawcom islamu na pozorne wyparcie się wiary w sytuacji przymusu albo zagrożenia.

Katecheta słucha wszystkich opinii uczniów. W razie potrzeby pod koniec rozmowy jasno wyraża stanowisko Kościoła.

W chrześcijaństwie jest inaczej niż w islamie. W sytuacjach wymagających świadectwa wiary chrześcijanin powinien wyznać ją bez dwuznaczności. Jezus Chrystus, który cierpiał, umarł i zmartwychwstał błogosławi tym, którzy cierpią za Niego: „Błogosławieni jesteście, gdy /ludzie/ wam urągają i prześladują was, i gdy z mego powodu mówią kłamliwie wszystko złe na was. Ciescie się i radujcie, albowiem wasza nagroda wielka jest w niebie. Tak bowiem prześladowali proroków, którzy byli przed wami” (Mt 5, 11-12).

Modlitwa

Katecheta prosi uczniów o chwilę skupienia i rozpoczyna refleksję i modlitwę ze s. 65. Uczniowie mogą razem wypowiedzieć słowa modlitwy.

Zadanie domowe

Zadanie 4. – pisemnie (KLUCZ w scenariuszu). Zadanie dodatkowe dla chętnych.

KLUCZ DO ZADANIA DODATKOWEGO

Ocenie nie podlega osobisty sąd ucznia, lecz argumentacja, jej logika i liczba argumentów lub przykładów, które traktujemy jak argumenty.

Zapis w zeszycie

Temat: Poświęcić życie?

KATECHEZA 45

CZY DOBRO MOŻNA NARZUCIĆ?

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Czy dobro można narzucić?”

Materiały i pomoce: podręcznik.

Część wstępna katechezy

Modlitwa

Czy dzisiaj udało mi się zrobić coś dobrego? Powiedz o tym w myślach Jezusowi Chrystusowi.

Chwila ciszy.

A jeśli zrobiłeś coś złego, czego wstydzilibyś się przed dobrymi ludźmi – przeproś za to Boga. I pomyśl: może trzeba przeprosić także jakiegoś człowieka i coś naprawić?

Chwila ciszy.

„Ojcze nasz...”.

Film „Czy dobro można narzucić?”. Wprowadzamy do prezentacji filmu.

W początkowych scenach filmu ojciec i córka spierają się. Oboje są przekonani o swojej racji, przedstawiają liczne argumenty na poparcie swoich tez, ale emocje, które dochodzą do głosu, przeszkadzają im we wzajemnym słuchaniu się. Spróbujcie popatrzeć na zaprezentowaną sytuację z dystansu i zapamiętać, jak uzasadniał swoją postawę ojciec, a jak jego córka, Ania. Zastanówcie się nad argumentami ojca i córki. Które z nich ma rację?

Po chwili rozmowy o bohaterach filmu katecheta zwraca uwagę na przykłady podane w zadaniu 4, na s. 107 podręcznika.

Opracowanie zadania 4.

Przeczytajcie przykłady z zadania 4. Które zdanie wypowiedziane przez opiekuna do dziecka w twoim wieku uważasz za słuszne, a które nie? Dlaczego?

Jak w danej sytuacji powinni, twoim zdaniem, zareagować rodzice?

Jak sądzicie, czy rodzice, którzy narzucają coś swoim dorastającym dzieciom, np. w wieku gimnazjalnym, na ogół mają rację, czy nie?

To ćwiczenie może pomóc młodym ludziom popatrzeć w inny, pozbawiony emocji sposób na własne konflikty z rodzicami. Katecheta czuwa nad tym, by uczniowie w swoich wypowiedziach nie podawali przykładów konkretnych osób z imienia lub nazwiska.

KLUCZ DO ZADANIA 4.

Uczniowie wyrażają własną opinię.

Katecheta może najwyżej powiedzieć, co on zrobiłby na miejscu rodzica, np.: „Zrobiłbym wiele, żeby moje dziecko nie zmarnowało talentu, ale starałbym się je przekonać, a nie zmuszać”; „Także nie pozwoliłbym grać swojemu dziecku w gry, które zawierają sceny przemocy i wyuzdania, ale jednocześnie wiele rozmawiałbym dzieckiem na temat tego, dlaczego niezdrowo dla psychiki jest grać w niektóre gry komputerowe i proponowałbym inne atrakcyjne gry i zajęcia”; „Tak samo postąpiłbym w przypadku, gdyby dziecko chciało gdzieś pojechać bez opieki odpowiedzialnych dorosłych – wiele rozmawiałbym, podałbym przykłady, powołał się na wartości, które się w życiu naprawdę liczą”; „Nie osądzałbym koleżanki po tym, że ma inny gust niż ja i nie zabraniałbym kolegować się z tego powodu”.

Podsumowując, katecheta może wskazać na to, jak trudno jest czasem przekonać kogoś do czegoś dobrego i odciągnąć od złego.

Część zasadnicza katechezy**Opracowanie zadania 1.**

Katecheta pyta, co uczniowie wiedzą o inkwizycji. Nie komentuje ich wypowiedzi, ale poleca wykonanie zadania 1. Najlepiej, by uczniowie odpowiedzieli pisemnie, ale bardzo krótko.

KLUCZ DO ZADANIA 1.

Inkwizycja to kościelno-sądowa procedura, czyli sposób postępowania w sprawach dotyczących herezji. Inkwizytorów wyznaczał papież, rzadziej biskupi. Inkwizycja miała za zadanie rozsądzenie zarzutów o herezję, a także o magię, czary, dzieciobójstwo i wielożeństwo. Inkwizycja za herezję wykluczała ze wspólnoty. W późniejszych czasach, gdy religię utożsamiano z państwem, herezję traktowano jako zdradę państwa. Zeznania często wymuszano torturami, na które zezwalało ówczesne państwo. Kary stały się surowe, np. konfiskowano majątek, więziono, kazano nosić specjalny strój, żeby napiętnować heretyka, lub odbyć pielgrzymkę pokutną. Stosowano nawet karę śmierci, najczęściej przez spalenie na stosie.

Współcześnie Kościół przeprosił świat za nadużycia inkwizycji.

Katecheta może podsumować to, co uczniowie napisali/

Zauważcie, że często mówi się o inkwizycji, przesadzając lub głosząc przekłamania. Rzadko bierze się pod uwagę okoliczności historyczne i odpowiedzialność władz świeckich –

odpowiedzialnością obarcza się wyłącznie Kościół. Jednak inkwizycja wtedy, gdy wiązała się z władzą państwową, dopuściła się wielu złych rzeczy.

Opracowanie zadania 2.

Chętny uczeń głośno czyta tekst „Sojuszniczka prawdy”. Następnie uczniowie parami (np. co druga ławka) mają zgromadzić argumenty zwolenników narzucania prawdy siłą (bez względu na własne poglądy uczniów), a pozostali mają zebrać argumenty przeciwników narzucania prawdy siłą (także bez względu na własne zdanie). Najlepiej, by uczniowie zapisali argumenty na kartkach. Potem uczniowie z poszczególnych ławek podają swoje argumenty. Można wypisać je w dwóch kolumnach na tablicy.

Teraz uczniowie mają w zeszycie napisać, czy osobiście są zwolennikami, czy przeciwnikami narzucania prawdy siłą, uzasadnić swoje stanowisko i odpowiedzieć na pytanie w zadaniu 2.: Co jest tytułową prawdziwą sojuszniczką prawdy?

KLUCZ DO ZADANIA 2.

Przykładowe argumenty zwolenników narzucania prawdy siłą:

- jeśli ktoś ma złą wolę lub jest niedorozwinięty, jedynym sposobem, gdy inne nie pomogą, jest użycie przemocy, szczególnie gdy ktoś zaprzecza prawdzie,
- nie można pozwolić, żeby ludzie żyli w kłamstwie, lepsze jest zmuszenie siłą niż pozwolenie, by ktoś żył z fałszywymi przekonaniem,
- gdy człowieka zmusi się siłą do przyjęcia prawdy, to może sam się potem przekonać, że to jest prawda.

Przykładowe argumenty przeciwników narzucania prawdy siłą:

- prawda narzucona siłą nie staje się dla zmuszonego do niej człowieka prawdą, taki człowiek tylko udaje przekonanie do prawdy,
- gdy taki człowiek będzie tylko mógł, zacznie głosić to, co sam sądzi, a nie to, do czego został przymuszony;
- człowiek przymuszony może odpowiedzieć przemocą;
- zmuszanie do prawdy poniża ją.

Prawdziwą sojuszniczką prawdy jest miłość. Człowiek, który jest bezinteresownie kochany, przyjmie prawdę od kochającej go osoby. Ktoś może uważać, że sojuszniczką prawdy jest odwaga w poszukiwaniu jej, bo kto szuka, znajduje (por. Mt 7, 7-8).

Podsumowanie

Opracowanie zadania 3.

Katecheta lub wybrany uczeń uroczyście czyta fragment Pierwszego Listu do Tymoteusza 4, 1b-2. 7b. 12b. 16 (podręcznik, s. 107). Potem uczniowie rozważają problem postawiony w zadaniu

3. Wymienione przez uczniów cechy wypisujemy na tablicy. Można potem spytać, czy sami uczniowie czują, że będą takimi wychowawcami dla swoich dzieci.

KLUCZ DO ZADANIA 3.

Uczniowie wymieniają cechy, które sami cenią w wychowawcach. Na podstawie Pierwszego Listu do Tymoteusza uczniowie mogą także powiedzieć, że wiarygodny nauczyciel sam jest pobożny i jest wzorem dla innych w tym, czego naucza. Powinien kochać tych, których naucza.

Dyskusja – „Jak sądzisz?”

Dyskusję na temat, czy składane przez rodziców podczas chrztu dziecka zobowiązanie do wychowania go po katolicku narusza zasadę wolności sumienia, warto zacząć od pytania, co uczniowie rozumieją przez wolność sumienia. Chodzi o to, by uczniowie wiedzieli, że wolność sumienia dotyczy prawa do wyznawania religii i swoich przekonań, a także prawo rodziców do wychowywania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniami.

W razie potrzeby katecheta znowu zwraca uwagę uczniów, że wychowywanie nie oznacza narzucania dziecku wiary i praktyk chrześcijańskich. Powinno to być świadectwo rodziców o swojej wierze i wychowywanie w miłości.

Modlitwa

Refleksję odczytuje katecheta (podręcznik, s. 105), a następnie uczniowie (wcześniej przygotowani) odczytują modlitwę.

Zadanie domowe

Zadanie dodatkowe dla chętnych.

KLUCZ DO ZADANIA DODATKOWEGO

Uczniowie mogą różnie argumentować. W ocenie pracy katecheta bierze pod uwagę prawdę argumentów, jasność ich wyrażania i siłę przekonywania.

Zapis w zeszycie

Temat: Czy dobro można narzucić?

Zadanie 1. Własne stanowisko na temat narzucania lub nienarzucania prawdy siłą z uzasadnieniem i odpowiedź na pytania z zadania 2.

PODSUMOWANIE KATECHEZ 46 i 47

ODPOWIEDZIEĆ NA POTRZEBY CZASU

ZAKOCHANY W UBÓSTWIE

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Powołanie dla innych”

Film „Powołanie dla innych”. Katecheta może zaprezentować film na koniec katechezy 47 lub na początku katechezy 48, przed rozpoczęciem nowego tematu.

Film należy zapowiedzieć, np.:

Na dwóch ostatnich katechezach mówiliśmy o roli, jaką odegrali w dziejach Kościoła święty Dominik i Franciszek z Asyżu. Święci ci do dziś są przykładem dla wielu młodych ludzi, którzy wybierają życie dla Jezusa Chrystusa. Mówiliśmy też, że o ile Objawienie Boże i nauczanie Kościoła są niezmiennie, o tyle sposób przekazywania nauki Jezusa Chrystusa, a nawet sposób życia zgodnego z Ewangelią – zmienia się.

Dziś zaprezentuję wam film o współczesnych zakonnikach i zakonnicach. Mam nadzieję, że po jego obejrzeniu będziecie częściej modlili się o dobre powołania kapłańskie i zakonne. Proszę was, abyście także zastanowili się i odpowiedzieli na pytanie o ewentualne własne powołanie - może odnajdziecie swoją drogę, swoje szczęście właśnie w takim sposobie życia, jakie zostało zaprezentowane w filmie?

Po filmie katecheta zachęca do modlitwy.

Modlitwa

Prośmy Boga za wszystkich, którzy poszli drogą życia zakonnego, aby na tej drodze znaleźli pokój Boży i po prostu spełnienie – dzięki przyjaźni z Jezusem Chrystusem i życzliwości ludzkiej. „Ojcze nasz...”.

KATECHEZA 52

ODNALEŹĆ SIĘ W DOŚWIADCZENIU MARYI. RÓZANIEC

Materiały i pomoce: podręcznik; karteczki do ankiety w kolorze zielonym; różaniec (najlepiej różne formy: cały, mały sznur dziesięciu koralików z krzyżykiem, w kształcie obrączki i w formie karty).

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Różaniec”

Część wstępna katechezy

Modlitwa

Katecheta prosi, by uczniowie, stojąc przed Bogiem, w Jego obecności odpowiedzieli sami sobie na pytania, które padną.

Niech każdy z nas z osobna pomyśli: co jest dla mnie w tej chwili najważniejsze?

Chwila ciszy.

Zastanówmy się przez chwilę: gdyby ktoś miał wgląd w moje życie (życie każdego z nas) od ostatniej katechezy, widział wszystkie moje czyny, słyszał wszystkie słowa i znał nawet moje myśli, to jaki sens widziałby w moim życiu?

Chwila ciszy

Czy moje czyny, słowa i myśli świadczą o tym, co jest w moim życiu najważniejsze?

Można zaśpiewać kanon.

Niech nas ogranie łaska, Panie, Twa.

Duch Twój Święty niech dotknie nas.

Katecheta na tej lekcji zwraca uwagę głównie na pogłębienie rozumienia modlitwy „Zdrowaś Maryjo” i sensu odmawiania różańca. Części i tajemnice różańca będą omówione ogólnie. Wstępem do omówienia „Pozdrowienia anielskiego” będzie ankieta anonimowa na karteczkach. Katecheta rozdaje takie kartki uczniom. Dobrze jest zaopatrzyć się w karteczki kolorowe i rozdawać uczniom taki kolor, jaki obrazuje dany okres liturgiczny: tym razem np. zielone.

Opracowanie zadania 1.

Katecheta prosi, by uczniowie napisali na karteczkach odpowiedzi na pytania. Zadaje je na głos po kolei, nie odsyłając do podręcznika, choć jest to zadanie 1.

1. Wymień momenty swojego życia, które uznajesz za bardzo ważne.
2. Kto ci w nich towarzyszył?
3. Jakich ważnych wydarzeń spodziewasz się jeszcze?
4. Kogo chciałbyś mieć wtedy obok siebie?

Gdy uczniowie napiszą odpowiedzi, katecheta może zebrać kartki lub polecić, by uczniowie zachowali je gdzieś wśród pamiątek i kiedyś wrócili do nich. Te kartki zawierają bowiem informację o nich, która kiedyś może im się przydać do lepszego zrozumienia siebie samych.

KLUCZ DO ZADANIA 1.

Zadanie nie podlega ocenie.

Część zasadnicza katechezy

Opracowanie zadania 2.

Katecheta poleca, by uczniowie przeczytali tekst: „Puls życia” (podręcznik, s. 122-123) i zadaje pytania.

O jakich ważnych momentach życia mówi ten tekst?

Katecheta zapisuje odpowiedzi na tablicy w trzech kolumnach.

W jakiej modlitwie wspominamy te momenty?

Wpisujemy początkowe słowa modlitwy w odpowiednie miejsca tabeli..

KLUCZ DO ZADANIA 2.

Tekst mówi o momencie poczęcia i narodzinach człowieka, o życiu „tu i teraz”, czyli o terażniejszości człowieka oraz o momencie śmierci człowieka.

Te trzy momenty wspominamy w modlitwie „Zdrowaś Maryjo”.

Przykładowy zapis na tablicy:

<u>Poczęcie i narodziny</u>	<u>Życie „tu i teraz”</u>	<u>Śmierć</u>
Zdrowaś Maryjo...	Módl się za nami	... i w godzinę
...błogosławiony owoc	grzesznymi teraz...	śmierci naszej
żywoła Twojego...		

Katecheta zwraca uwagę uczniów na ilustracje w podręczniku.

Jaki związek mają zdjęcia oraz ostatnia ilustracja (klepsydra) z modlitwą „Zdrowaś Maryjo” i z wami samymi?

Uczniowie zauważą zapewne, że pierwsze zdjęcie nawiązuje do urodzin człowieka, drugie do sytuacji obecnej uczniów, czyli ilustruje „tu i teraz” człowieka, a ostatnia ilustracja symbolizuje tajemnicę, jaką jest czas śmierci człowieka. Katecheta podsumowuje.

Ilekoć modlimy się modlitwą „Zdrowaś Maryjo” – zawsze wspominamy Jej obecność, gdy przychodziliśmy na świat, wzywamy Ją, by była obecna właśnie w tej chwili naszego życia i prosimy o wsparcie w chwili naszej śmierci. To jest modlitwa na każdy moment życia!

Opracowanie zadania 3.

Kto z was miał w życiu do czynienia z małym dzieckiem, które już mówi?

Jak myślicie, ile razy na dzień takie dziecko woła mamę?

Uczniowie mogą szacować. Katecheta potwierdza tylko, że na pewno bardzo często.

I nie nudzi się takiemu dziecku wołanie mamy? Dlaczego mu się nie nudzi?

Znowu słuchamy odpowiedzi uczniów i zapowiadamy, że wrócimy do tego. Wyciągamy natomiast różaniec. Dobrze byłoby, gdyby katecheta miał do dyspozycji różne formy różańca: cały, pojedynczą tajemnicę (mały sznur dziesięciu koralików z krzyżykiem), w kształcie obrączki i w formie karty. Prosimy, by uczniowie powiedzieli wszystko, co wiedzą o modlitwie różańcowej. Gdy uczniowie się wypowiedzą, można zapytać, czy to nie jest nudna modlitwa, skoro powtarza się ciągle to samo. Nie oceniamy i nie komentujemy wypowiedzi uczniów. Możliwe, że ktoś domyśli się nawiązania do rozmowy o dziecku – wyrażamy wtedy satysfakcję z umiejętności kojarzenia.

Potem polecamy, by jeden uczeń przeczytał na głos tekst „Nuda?”. Następnie ktoś czyta polecenie zadania 3. Uczniowie szukają w tekście odpowiedzi. W odpowiedziach ustnych mogą posłużyć się cytatami. Polecamy, by to samo zapisali swoimi słowami.

KLUCZ DO ZADANIA 3.

Uczeń może swoimi słowami i w oparciu o własne doświadczenia nawiązać do poniższych myśli.

W różańcu wspominamy główne momenty z życia Jezusa, i dzięki temu przybliżamy się do Niego.

W tej modlitwie oddajemy także Bogu nasze sprawy osobiste i naszych bliskich. Modlimy się także na naród, Kościół i wszystkich ludzi.

W różańcu wzywamy Maryję jako naszą Matkę tak, jak dziecko wzywa swoją mamę. Uznajemy przed Matką Bożą swoją niedoskonałość i małą wiarę, prosimy, by się za nami modliła i wyprosiła łaski dla nas.

Zwracając się z ufnością do Niej w modlitwie różańcowej, możemy wyciszyć swój umysł i zmądrzeć, otworzyć się na miłość Jezusa i lepiej zrozumieć Ewangelię.

Możemy także w różnych doświadczeniach życiowych: radosnych, smutnych, trudnych, pełnych cierpienia – poczuć się blisko Maryi i przyjąć Jej obecność przy nas.

Opracowanie zadania 4.

Przypomnijcie, na czym polega modlitwa różańcowa.

Uczniowie mogą powiedzieć o sposobie odmawiania różańca oraz wymienić części i tajemnice. Pozwalamy, by korzystali z podręcznika, jeśli sami zauważą te wiadomości w zadaniu 4. Potem zadajemy pytanie (i wtedy wskazujemy tym, którzy jeszcze go nie zauważyli, zadanie 4).

Które z tajemnic różańcowych dotyczą Jezusa Chrystusa?

Uczniowie powinni odkryć, że wszystkie tajemnice mówią o Jezusie Chrystusie. Być może najpierw będą wymieniać te, które w tytule zawierają imię Jezusa, ale katecheta może pytaniami uzupełnić ich odpowiedzi. Pyta np.: Kto obiecał uczniom Ducha Świętego? Dlaczego Maryja była wniebowzięta? Ze względu na Kogo Maryja została ukoronowana na Królową nieba i ziemi?

W każdej tajemnicy różańcowej widzimy postać Syna Bożego, Jezusa Chrystusa. Także ze względu na Niego Maryja, jako Matka Wcielonego Boga, została wniebowzięta i ukoronowana na Królową nieba i ziemi.

Uczniowie zapisują odpowiedź.

KLUCZ DO ZADANIA 4.

Wszystkie tajemnice różańca dotyczą Jezusa Chrystusa.

Podsumowanie

Katecheta poleca uczniom przeczytanie treści pod hasłem: „Masz wiadomość!”, a następnie pytaniami sprawdza zrozumienie tekstu. Może oceniać aktywność.

Czym są tajemnice różańcowe? Co to znaczy „tajemnica wiary”?

Katecheta sprawdza, czy uczniowie dobrze rozumieją to pojęcie. W razie potrzeby wyjaśnia.

Tajemnica wiary oznacza, że człowiek nie może prawdy wiary do końca zrozumieć tu na ziemi, ale może racjonalnie w nią uwierzyć i zagłębiać się w nią przez całe życie, przyjmując jako dar od Boga.

Dlaczego różaniec nazywamy „streszczeniem Ewangelii”?

Oczekujemy, że uczniowie odpowiedzą, iż tajemnice różańcowe dotyczą zbawczych wydarzeń, które są zapisane w Ewangelii.

Jaki związek ma różaniec ze zdjęciem kwiatów na 123 stronie podręcznika?

Nazwa „różaniec” wywodzi się ze średniowiecza. Modlitwę tę upowszechnił św. Dominik. Odmawianie modlitwy „Zdrowaś Maryjo” porównywano do ofiarowania Matce Bożej bukietu róż.

Film „Różaniec”. *Prezentację filmu poprzedzamy pytaniem:*

Jak sądzicie, o czym mógłby być film pt. „Różaniec”?

W zależności od odpowiedzi uczniów mówimy, że film będzie jednak zupełnie o czymś innym albo że film trochę będzie do tego nawiązywał. Będą w nim ukazane jednak postawy współczesnej młodzieży.

Po obejrzeniu filmu, pytamy uczniów, czy ten film mógł zachęcić wierzącego młodego człowieka do odmawiania różańca.

Gdyby ten film obejrzał ktoś w waszym wieku, kto wierzy, chodzi do kościoła, przystępuje do spowiedzi i Komunii świętej, to czy ten film mógłby go zachęcić do odmawiania różańca? Dlaczego?

Czy polecilibyście mu ten film? Dlaczego tak? Dlaczego nie?

Dyskusja – „Jak sądzisz?”

Dość wiele dzisiaj mówiliśmy o różańcu. Powiedzcie mi teraz, gdy już tyle się dowiedzieliście: czy różaniec jest modlitwą dla współczesnej młodzieży? Kto sądzi, że tak, niech podniesie rękę. A kto sądzi, że nie?

Gdy uczniowie podniosą ręce, katecheta prosi i jedną i drugą grupę o uzasadnienie swojego zdania. Można nawet zaproponować próbę przekonania jedni drugich do swojego zdania. Uczniowie nie tylko poszerzą swoje myślenie o różańcu, ale będą mieli okazję ćwiczyć się w argumentacji. Katecheta podsumowuje.

Bez względu na wasze poglądy, bardzo zachęcam was do tej modlitwy. Jeśli nie spróbowacie, to się nie przekonacie. Mówił o tym do młodzieży św. Jan Paweł II. Posłuchajcie go.

Modlitwa

Uczniowie wstają. Katecheta czyta wezwanie św. Jana Pawła II (podręcznik, s. 123).

To powiedział nam papież. A teraz pomyślcie o obecności w naszym życiu tej, która jest Matką Boga. O Jej obecności w chwili narodzin, teraz i kiedyś, gdy przyjdzie nam odchodzić z ziemi. „Zdrowaś Maryjo...”

Zadanie domowe

Zadanie dodatkowe – dla chętnych. Zwracamy uwagę uczniom, że jest to okazja otrzymaniu oceny celującej dla uczniów, którzy mają pomysły plastyczne i wolą takie prace od pisania.

KLUCZ DO ZADANIA DODATKOWEGO

Zależy od inwencji ucznia. Ocenia się zgodność merytoryczną (zgodność z treściami różańca) oraz estetykę – operowanie symboliką kolorów.

Zapis w zeszycie

Temat: Odnaleźć się w doświadczeniu Maryi.

Zadanie 3. Zadanie 4.

KATECHEZA 58

RADUJCIE SIĘ! TRIDUUM PASCHALNE

Materiały i pomoce: podręcznik; małe kartki na ankietę, po jednej dla każdego ucznia.

SCENARIUSZ KATECHEZY

z wykorzystaniem filmu „Radujcie się”

Część wstępna katechezy

Katechezę można przeprowadzić na dwóch jednostkach lekcyjnych. W poniższej propozycji zaznaczamy koniec pierwszej części.

Modlitwa

Zaczynamy od modlitwy, którą kończyliśmy poprzednią katechezę:

Któryś za nas cierpiał rany, Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami!

Rozdajemy uczniom karteczki. Najpierw katecheta prosi, by uczniowie wyobrazili sobie coś, co mogłoby ich spotkać, a czego się obawiają. Specjalnie nie używa słowa „boją”, bo chodzi o zwykłe, codzienne niepokoje. Podaje przykład: ktoś boi się, że zaśpi i spóźni się do szkoły. Ktoś obawia się, że przeziębii się akurat przed ważną wycieczką lub dyskoteką, na której mu zależy, inny boi się, że źle napisze sprawdzian. Katecheta prosi, by uczniowie napisali to w jednym zdaniu na karteczce i zapowiada, że z tego coś wyniknie.

Opowiem o czymś, co zdarzyło się naprawdę. Pewna uczennica zgubiła bardzo drogą komórkę, którą otrzymała na urodziny. Bała się wrócić do domu. Szła ze szkoły powoli, zastanawiała się, jak się tłumaczyć. Naprawdę było tak, że położyła telefon w kieszonce bocznej, która się nie domykała, i prawdopodobnie, gdy biegła z autobusu do koleżanek, komórka wyleciała jej z plecaczka. Próbowała od kolegi zadzwonić „do siebie”, ale nieuczciwy znalazca musiał już wyjąć kartę, bo natychmiast zgłaszała się poczta głosowa. Więc szła z ciężkim sercem i myślała: „Nic gorszego nie mogło mnie spotkać! Żeby się stał cud i żeby się znalazła!”.

W końcu znalazła się, ale nie komórka, tylko nasza uczennica przed swoim domem. Przy bramie zobaczyła karetkę reanimacyjną. Obok niej stała mama. Dziewczyna podbiegła i okazało się, że młodszy brat upadł ze schodów, stracił przytomność i być może ma złamany kręgosłup. Mama pojechała z bratem do szpitala. Taty nie było w domu, bo pracował za granicą. Co przeżywała dziewczyna w domu – możecie sobie wyobrazić. Wieczorem mama wróciła.

Już zdejmując płaszcz w przedpokoju, powiedziała łagodnie: „Kręgosłup nieuszkodzony. Prawdo podobnie nastąpił wstrząs mózgu. Gdy odzyskał przytomność, nie pamiętał upadku. Lekarze mówią, że musi zostać na obserwacji, ale chyba będzie dobrze”.

Dziewczyna rozpląkała się z radości. Powiedziała mamie o komórce, ale ta w ogóle się nie przejęła. Opowiadała o wypadku i powtarzała radośnie to, co powiedzieli lekarze.

Dlaczego, pomimo że komórka się nie znalazła, dziewczyna była radosna?

Jeśli trzeba katecheta zwraca uwagę na sens opowieści. Jej radość wynikała z tego, że zmartwienie okazało się wcale nie największe, wobec większego zagrożenia i jeszcze większej radości. Następnie Katecheta pyta, czy uczniowie mogą teraz wrócić do swojego wyobrażenia, czego się obawiają i pomyśleć o radości, która może przewyciężyć obawy. Co może okazać się taką radością?

Opracowanie zadania 2.

Katecheta pisze teraz na tablicy dużymi literami hasło: „Weselić się” i prosi uczniów o podanie synonimów tego zwrotu (zadanie 2.). Pomysły uczniów zapisuje na tablicy mniejszymi literami wokół hasła głównego. Uczniowie mogą podać np.: radować się, cieszyć się, być zadowolonym. Jeśli uczniowie użyją kolokwializmów, np. „mieć radochę”, należy je przyjąć – jeśli tylko nie są to określenia wulgarne – i zapisać je w cudzysłowie, zaznaczając, że to wprawdzie kolokwializm, czyli wyrażenie używane tylko w potocznej mowie, w języku mówionym, ale wyraża tę samą treść.

KLUCZ DO ZADANIA 2.

Synonimy „weselić się”: radować się, cieszyć się, budzić zadowolenie, wywoływać śmiech

Na koniec katecheta dodaje.

Mimo wielu naszych zmartwień i niepokojów, może nawet naszych dramatów, a także wobec różnych naszych radości, porozmawiamy dzisiaj o największej radości. Będzie to radość przewyższająca największe zło, jaką jest śmierć i największe zagrożenie, jakim jest zło w nas. Usłyszymy słowa: „Weselcie się!”. A wszystko w kontekście uroczystości, które nadchodzą.

Katecheta przygotowuje uczniów do modlitwy. Prosi, by podczas słuchania słów Pisma Świętego zastanowili się nad odpowiedzią na pytanie:

Jaki związek z usłyszanymi słowami mają wyrażenia zapisane na tablicy?

Można też wyjaśnić, że będą to słowa, jakie św. Piotr skierował do tłumów zgromadzonych w Jerozolimie, kiedy wyszedł z Wieczernika po Zesłaniu Ducha Świętego.

Modlitwa

Uroczyste czytanie fragmentu Pisma Świętego (Dzieje Apostolskie 2, 22a. 23-24a. 32. 36 – podręcznik, s.134).

Prowadzimy krótką rozmowę w oparciu o postawione wcześniej pytanie. Uczniowie powinni odkryć, że św. Piotr głosi radosną prawdę – Dobrą Nowinę, o tym, że Chrystus Zmartwychwstał, Ukrzyżowany pokonał śmierć, Mesjasz dokonał swego dzieła – nastąpiło zbawienie. W ten sposób pośrednio wzywa do weselenia się.

Część zasadnicza katechezy

Opracowanie zadania 1.

Chętny uczeń odczytuje tekst „Dlaczego nie płaczesz”. Katecheta prowadzi rozmowę.

Co zaskakującego było w postawie Alina i Maćka?

Jak możemy wyjaśnić ich postawę? Spróbujcie znaleźć odpowiedź w tekście Pisma Świętego, który przed chwilą czytaliśmy.

KLUCZ DO ZADANIA 1. – pierwsza część

Alina i Maciek nazwali pogrzeb „świątecznym”, podobnie jak nazywa się dobry film lub udane przyjęcie. Takie określenie o pogrzebie jest zaskakujące: o pogrzebie myślimy zazwyczaj w kategoriach smutku i żałoby, nawet jeśli jest bardzo uroczysty i podniosły.

Odpowiedź na podstawie fragmentu Dziejów Apostolskich:

Ich postawę wyjaśnia wiara w zmartwychwstanie. Chrześcijanin wierzy, że od zmartwychwstania Jezusa Chrystusa śmierć nie panuje już nad człowiekiem. Jak mówią Dzieje Apostolskie: „Bóg wskrzesił Go, zerwawszy więzy śmierci, gdyż niemożliwe było, aby ona panowała nad Nim”.

Katecheta poleca uczniom zapoznanie się z tekstem: „Wielkie Dni” ze s. 134 i napisanie w zeszycie odpowiedzi na pytanie:

Co to jest Triduum Paschalne?

Uczniowie powinni napisać, że Triduum Paschalne to święte trzy dni począwszy od Mszy świętej Wieczery Pańskiej w Wielki Czwartek do wieczornej modlitwy czyli nieszporów w Niedzielę Zmartwychwstania. Na koniec katecheta dodaje.

Właśnie podczas liturgii Triduum Paschalnego w Wielką Sobotę wieczorem, podczas świętowania Wigilii Paschalnej, usłyszymy słowa, o których była mowa na początku katechezy: „Weselcie się!”. Wezwanie do radości powtarza się kilkakrotnie w orędziu

wielkanocnym – hymnie *Exultet* śpiewanym wtedy, aby uroczyście ogłosić wielkanocną radość ze zbawiennych skutków męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa.

Katecheta lub wybrany uczeń czyta głośno tekst: „Weselcie się!” (podręcznik, s. 135).

Potem katecheta prowadzi krótką rozmowę.

Jakie wydarzenia wspomina *Exultet*?

Co ma być powodem do radości i świętowania?

Uczniowie powinni zwrócić uwagę, że orędzie wielkanocne, głosząc Paschę Jezusa Chrystusa – uwolnienie z niewoli grzechu, wspomina Paschę żydowską – wyjście z niewoli egipskiej. Powodem do radości jest dar zbawienia – zwycięstwo nad grzechem, uświęcenie, otwarcie drzwi do nieba.

Co możemy powiedzieć o pogrzebie muzyka z tekstu „Dlaczego nie płaczesz” w świetle orędzia wielkanocnego „Weselcie się!”?

KLUCZ DO ZADANIA 1. – druga część

Odpowiedź na podstawie orędzia wielkanocnego „Weselcie się!”:

Przezwyciężenie smutku śmierci i radość ze zwycięstwa życia nad śmiercią wyraża też orędzie wielkanocne „Weselcie się”: „Raduj się ziemio”, „Poczuj się wolna od mroku, co świat okrywa”. Jest to wezwanie do radości skierowane do aniołów i wszystkich, którzy służą Bogu. Ludzie, którzy wierzą w zmartwychwstanie, inaczej przeżywają śmierć i pogrzeb bliskich.

W tym miejscu proponujemy modlitwę na zakończenie pierwszej części katechezy. Zapowiadamy, że skończymy ten temat na następnej lekcji.

Modlitwa

Wracamy jeszcze raz do tego, co uczniowie napisali na kartkach. Prosimy, by pomyśleli o swoim problemie w świetle zmartwychwstania. Jako modlitwę proponujemy „Credo” lub „Symbol Apostolski”.

KONIEC PIERWSZEJ CZĘŚCI (LEKCIJ)

SCENARIUSZ KATECHEZY NA DRUGIEJ GODZINIE LEKCYJNEJ

Modlitwa

Drugą część tematu poświęconego „Triduum Paschalnemu” zaczynamy także od wyznania wiary, ale prosimy, by uczniowie zatrzymali się po słowach wyznania wiary w zmartwychwstanie i powtórzyli je zanim skończą modlitwę. Potem przechodzimy do filmu.

Film „Radujcie się”. *Przed projekcją filmu robimy krótkie wprowadzenie.*

Uroczystości, które nadchodzą, zakończą okres Wielkiego Postu. Obejrzymy teraz film, w którym Andrzej i jego rodzina przeżyją swój „Wielki Post i Triduum Paschalne” w ciągu właściwie jednej doby. Chciałbym, żebyście podczas projekcji filmu zastanowili się, co było w nim wielkopostnego, a co wielkanocnego.

Po filmie najpierw proponujemy ułożenie krótkiego planu filmu, np.

- wielkie sprzątanie,
- wielka niespodzianka (wcale nieradosna) albo wielki powrót (wcale nieoczekiwany)
- trudna noc, trudne rozliczenia,
- trud i radość naprawiania tego, co złe
- niemożliwe staje się możliwe.

Jeśli uczniowie nie potrafią sami nadać krótkich nazw poszczególnym fragmentom filmu, można je zaproponować. Wtedy uczniowie opisują, co działo się w filmie w tej części.

Czy już potraficie powiedzieć, co było w tym filmie wielkopostnego, a co wielkanocnego?

Katecheta podsumowuje film, zwracając uwagę, że Wielki Post jest taką drogą powrotu do ludzi i Boga, rozliczenia z tego, co złe, naprawiania. Wielkanoc nie oznacza końca tej drogi nawracania: jest wielką radością, ale i kontynuacją naprawiania życia. Ale już z wielką nadzieją i nową siłą.

Co nam daje tę siłę i radość? Co nam daje nadzieję, która przewycięży wszystko?

Być może uczniowie już będą mówić o zmartwychwstaniu. Zapowiadamy pogłębienie tematu.

Opracowanie zadania 3.

Katecheta proponuje pracę w grupach nad zadaniem 3. – poleca uczniom, aby uzupełnili tabelkę, wpisując ją do zeszytów. Mają porównać Paschę żydowską, z Paschą chrześcijańską. Przypomina, że pomocą może być nie tylko tekst orędzia wielkanocnego, ale także wcześniejsza katecheza: „Bóg naszych ojców” (podręcznik, s. 50-51).

KLUCZ DO ZADANIA 3.

	Pascha żydowska	Pascha chrześcijańska
Co upamiętnia	wyjście z niewoli egipskiej	śmierć i Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa
Jaka ofiara jest składana	Baranek	Jezus Chrystus
Co jest posiłkiem	Baranek	Ciało i Krew Jezusa Chrystusa
Jaki jest skutek ofiary	ratunek od śmierci pierworodnych	uświęcenie
Z czego wyzwala	z niewoli Egipskiej	z niewoli grzechu

Po sprawdzeniu poprawności pracy uczniów można na podsumowanie zapytać uczniów o sens Paschy chrześcijańskiej.

W czasie Mszy świętej w Wigilię Paschalną kapłan będzie się czytał w modlitwie eucharystycznej takie słowa „Chrystus został ofiarowany jako nasza Pascha. On jest bowiem prawdziwym Barankiem, który zglądził grzechy świata”. Jak rozumiecie te zdania?

W razie potrzeby katecheta powtarza słowa modlitwy (Prefacji) lub zapisuje je na tablicy. W oparciu o tabelkę z zadania 2. uczniowie powinni odpowiedzieć, że Chrystus stał się tym, czym był baranek dla Izraelitów wychodzących z Egiptu. Krew tamtego ratowała od śmierci synów pierworodnych, a Krew Jezusa wyzwala od śmierci grzechu.

Podsumowanie

Dyskusja – „Jak sądzisz?”

Na zakończenie warto poświęcić kilka minut na omówienie, w oparciu o podręcznik (s. 134-135), Liturgii Triduum Paschalnego. Będzie to przygotowanie do wykonania zadania domowego (zadanie 4.). Zapraszamy przy tym uczniów na poszczególne ceremonie i podajemy godziny ich rozpoczęcia.

W trakcie omawiania obchodów Wielkiej Soboty, wprowadzamy uczniów w problem „Jak sądzisz?”.

Czy znacie ludzi, którzy nie są praktykującymi chrześcijanami, a przygotowują święconkę i niosą ją do kościoła właśnie w Wielką Sobotę? Co o tym sądzicie?

Katecheta może wykorzystać tę rozmowę, by przekonać się, czy uczniowie rozumieją sens święcenia pokarmów i uroczystego wspólnego śniadania świątecznego. Po wypowiedziach uczniów katecheta kontynuuje.

Pewna dziewczyna opowiadała mi, że podczas święcenia pokarmów w kościele zobaczyła dwóch kolegów swojego starszego brata. Wiedziała o nich na pewno, że uważają siebie za niewierzących, a siedzieli w kościele z koszyczkami. Pod wieczór szła do kościoła na liturgię Triduum Paschalnego. Spotkała ich, jak szli w inną stronę. Zapytali nawet, gdzie ona idzie. A gdy powiedziała, że idzie do kościoła, zdumieni odpowiedzieli: „Przecież już dzisiaj byłaś w kościele?!”. A ona, jak to określiła, nie wiedziała czy się śmiać, czy pukać po głowie, czy płakać – bo chciało jej się to wszystko naraz.

Co wy sądzicie o święceniu pokarmów przez ludzi niewierzących?

Uczniowie mogą mieć różne zdania na ten temat: od poczucia bezsensowności takiego gestu, poprzez zrozumienie dla tych, którzy trzymają się tradycji rodzinnych, aż po świadomość, że ludzie pragną i potrzebują świętować, nawet jeśli nie wiedzą, o co w tym wypadku chodzi.

Katecheta na zakończenie zapowiada, że możemy pomodlić się za niewierzących podczas dzisiejszej wspólnej modlitwy, która jest zaczerpnięta z błogosławieństwa pokarmów w Wielką Sobotę.

Modlitwa

Katecheta lub chętny uczeń odczytują modlitwę (podręcznik, s. 135). Możemy zaśpiewać dowolną pieśń wielkopostną lub wielkanocną – w zależności od tego, kiedy przeprowadzamy lekcję.

Zadanie domowe

Zadanie 4. Zadanie dodatkowe dla chętnych.

KLUCZ DO ZADANIA 4.

Pełny plan powinien zawierać: I. Wielki Czwartek: umycie przez Jezusa nóg Apostołom, wieczerzę paschalną: ustanowienie Eucharystii, modlitwę w ogrójcu. II. Wielki Piątek: pojmanie i sąd nad Jezusem, mękę i śmierć Jezusa, złożenie w grobie. III. Wigilia paschalna: zmartwychwstanie Chrystusa, relacje świadków, którzy udali się do grobu.

KLUCZ DO ZADANIA DODATKOWEGO

Uczniowie wykonują plakaty według własnych pomysłów. Ocenie podlega nie tylko technika i sposób wykonania (zachowanie konwencji plakatu: prostota i czytelność, a także pomysłowość i estetyka), ale przede wszystkim sposób ukazania religijnego znaczenia Triduum Paschalnego.

Zapis w zeszycie

Temat: Radujcie się! Triduum Paschalne

Zadanie 2. Odpowiedź na pytanie: Co to jest Triduum Paschalne? Zadanie 3. – tabelka.

Ewentualnie zdanie z Prefacji w Wigilię Paschalną: „Chrystus został ofiarowany jako nasza Pascha. On jest bowiem prawdziwym Barankiem, który zgladził grzechy świata”.